

Article Metadata

Author: Faramarz Tabesh
ISNI: 0000 0005 2737 2290

Affiliation: Founder and Director, Research Institute Andishe Online Germany (AOG)
ISNI: 0000 0005 2724 714X | Ringgold ID: 823032

Journal: Andishe | ISSN: 1619-9898

Article Type: Interdisciplinary Sciences (also known as Integrative Sciences)

Keywords:
Ontology, Cognitive Discussion, Scientific Analysis, Conceptual Misconceptions, Epistemology, Interdisciplinary Critique, Philosophy of Mind.

Publication Dates:

Persian (Original Edition): Published on June 10, 2026

Persian (Revised Edition): Published on July 22, 2026

Archive Code :AOG-2026-FA | Encoded Title String: aföi lgd ,hpnihd jvldl , j,hklknshcd Hsdf ndnähk hüjlhud hdvhk

شایانِ توجه است که ما در پژوهشکدهٔ اندیشهٔ آنلاینِ آلمان، با هدفِ عربی‌زدایی از زبانِ پارسی، تنوینِ نصب را به‌صورتِ «ن» پارسی می‌نویسیم.

مثال:
ضمناً > ضمنن
مثلاً > مثلن
غالباً > غالبن
تقریباً > تقریبن

نهمین پروژه از سری «پروژه های بازسازی ایران دموکراتیک»

پروژه شبکه ملی واحدهای ترمیم و توانمندسازی آسیب‌دیدگان اجتماعی ایران

INSREC

Iran National Network of Social Recovery and Empowerment Centers

چکیده

شکوفایی و بازسازی یک جامعه آسیب‌دیده، تنها با توسعه ساختارهای اقتصادی، فرهنگی، هنری، ورزشی و آموزشی امکان‌پذیر نیست. هر جامعه‌ای که در دوره‌ای طولانی با بحران‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی یا سیاسی روبه‌رو بوده است، علاوه بر برنامه‌های توسعه‌ای، نیازمند یک نظام جامع برای شناسایی، حمایت، ترمیم و توانمندسازی افرادی است که در نتیجه این شرایط دچار آسیب شده‌اند.

آسیب‌های اجتماعی، پدیده‌هایی چندبعدی هستند که معمولن حاصل برهم‌کنش عوامل فردی، خانوادگی، اقتصادی، فرهنگی و محیطی‌اند. از این رو، مقابله مؤثر با این پدیده‌ها مستلزم رویکردی علمی، انسانی، تخصصی و سازمان‌یافته است؛ رویکردی که به جای طرد یا حذف افراد آسیب‌دیده، بر درمان، بازپروری، توانمندسازی، آموزش، استقلال اقتصادی و بازگشت آنان به زندگی سالم و سازنده در جامعه تمرکز داشته باشد.

«**شبکه ملی واحدهای ترمیم و توانمندسازی آسیب‌دیدگان اجتماعی ایران—INSREC** »، الگویی ملی برای ایجاد مجموعه‌ای از مراکز تخصصی دولتی است که هر یک به صورت اختصاصی، مسئول ارائه خدمات تخصصی به یکی از گروه‌های اصلی آسیب‌دیدگان اجتماعی خواهند بود. این واحدها ضمن برخورداری از استقلال تخصصی، در قالب یک شبکه ملی یکپارچه تحت نظر یک وزارتخانه دولتی، مانند «**وزارت بهداشت و درمان**» یا (در آینده) «**وزارت ترمیم آسیب‌های اجتماعی**» فعالیت می‌کنند و بر اساس استانداردهای مشترک مدیریتی، درمانی، آموزشی، امنیتی و نظارتی فعالیت خواهند کرد.

فلسفه اصلی **INSREC** بر این اصل استوار است که کاهش پایدار آسیب‌های اجتماعی تنها زمانی امکان‌پذیر خواهد بود که افراد گرفتار در چرخه آسیب، در محیط‌هایی امن، استاندارد و تخصصی تحت حمایت قرار گیرند، فرصت درمان و بازسازی زندگی خود را به دست آورند و سپس از طریق آموزش، مهارت‌آموزی، اشتغال و حمایت اجتماعی، به عنوان شهروندانی مستقل و توانمند به جامعه بازگردند.

اجرای این طرح، علاوه بر ارتقای کیفیت زندگی افراد آسیب‌دیده، موجب کاهش انتقال آسیب‌ها به نسل‌های آینده، کاهش هزینه‌های اجتماعی، افزایش امنیت عمومی، ارتقای سلامت روان جامعه، تقویت سرمایه انسانی و افزایش انسجام اجتماعی خواهد شد. در همین راستا، این پژوهش به طراحی الگوی ملی **INSREC** ، ساختار اجرایی، واحدهای تخصصی، نظام مدیریتی، فرآیندهای درمان و توانمندسازی، شیوه همکاری میان نهادهای مختلف و سازوکارهای نظارت و ارزیابی عملکرد این شبکه می‌پردازد.

مقدمه

پروژه حاضر، نهمین طرح از مجموعه »**پروژه‌های بازسازی ایران دموکراتیک** «است؛ مجموعه‌ای از پژوهش‌های راهبردی که با هدف طراحی زیرساخت‌های مورد نیاز برای بازسازی همه‌جانبه ایران پس از استقرار یک نظام دموکراتیک تدوین شده‌اند.

در پروژه‌های پیشین، تمرکز اصلی بر ایجاد زیرساخت‌های توسعه اقتصادی، ارتقای نظام آموزش و پژوهش، گسترش فرهنگ و هنر، توسعه ورزش همگانی، ایجاد فرصت‌های اشتغال، جذب گردشگران داخلی و خارجی، احیای منابع طبیعی، بیابان‌زدایی، توسعه پایدار و طراحی نهادهای مدرن برای شکوفایی کشور بوده است. وجه مشترک تمامی این پروژه‌ها، سرمایه‌گذاری بر ظرفیت‌های انسانی، اقتصادی و فرهنگی ایران و فراهم کردن زمینه‌های رشد و پیشرفت نسل‌های آینده بوده است.

با این حال، تجربه بسیاری از کشورها نشان داده است که توسعه اقتصادی و گسترش زیرساخت‌ها، به تنهایی برای ساختن یک جامعه سالم، امن و پایدار کافی نیست. جامعه‌ای که سال‌ها با آسیب‌های عمیق اجتماعی، فقر، اعتیاد، خشونت، بی‌سرپرستی کودکان، قاچاق انسان، سرکوب سیاسی و سایر بحران‌های انسانی روبه‌رو بوده است، حتی در صورت دستیابی به رشد اقتصادی، همچنان با چالش‌هایی روبه‌رو خواهد بود که می‌توانند روند توسعه و ثبات اجتماعی را با تهدید جدی مواجه کنند.

از همین رو، این پروژه به روی دیگر سکه بازسازی ایران می‌پردازد؛ یعنی **ترمیم و توانمندسازی انسان‌هایی که قربانی آسیب‌های اجتماعی، خشونت، فقر، اعتیاد، استثمار، سرکوب یا سایر بحران‌های اجتماعی شده‌اند .**فلسفه این طرح بر این اصل استوار است که بازسازی یک کشور، تنها با ساختن جاده‌ها، کارخانه‌ها، دانشگاه‌ها و مراکز فرهنگی تحقق نمی‌یابد، بلکه بازسازی انسان نیز بخشی جدایی‌ناپذیر از فرایند توسعه ملی است.

»**شبکه ملی واحدهای ترمیم و توانمندسازی آسیب‌دیدگان اجتماعی ایران—INSREC** «، با همین نگرش طراحی شده است؛ شبکه‌ای از واحدهای تخصصی که مأموریت آن، شناسایی، درمان، بازپروری، توانمندسازی و بازگرداندن آسیب‌دیدگان اجتماعی به یک زندگی سالم، مستقل و شرافتمندانه است. این شبکه، حلقه مکمل سایر پروژه‌های بازسازی ایران خواهد بود و می‌کوشد از طریق مداخله‌ای علمی، تخصصی و انسانی، زمینه کاهش پایدار آسیب‌های اجتماعی و افزایش سرمایه انسانی کشور را فراهم سازد.

اگر پروژه‌های پیشین این مجموعه را بتوان معمار زیرساخت‌های اقتصادی، فرهنگی، علمی و عمرانی ایران آینده دانست، پروژه »**شبکه ملی واحدهای ترمیم و توانمندسازی آسیب‌دیدگان اجتماعی ایران—INSREC** «، معمار بازسازی هویت انسانی، سرمایه انسانی و سلامت اجتماعی کشور خواهد بود. ققنوس شکوفایی ایران، تنها زمانی از خاکستر سال‌های بحران سر بر خواهد آورد که دو بال آن، یعنی »**توسعه**« و »**پاکسازی و ترمیم**«، هم‌زمان، هماهنگ و متوازن به حرکت درآیند. زیرا ساختن ایران آینده، تنها با ساختن شهرها، کارخانه‌ها، دانشگاه‌ها و زیرساخت‌های مدرن امکان‌پذیر نیست؛ ایران آینده زمانی به معنای واقعی ساخته خواهد شد که انسان‌های آسیب‌دیده نیز فرصت دوباره‌ای برای بازیابی هویت انسانی خود، بازسازی زندگی و مشارکت فعال در آبادانی کشور پیدا کنند. **توسعه و ترمیم، دو بال ققنوس شکوفایی ایران هستند و هیچ‌یک بدون دیگری هرگز به پرواز نخواهد رسید.**

چشم انداز

»**شبکه ملی واحدهای ترمیم و توانمندسازی آسیب‌دیدگان اجتماعی ایران—INSREC** «، با این باور طراحی شده است که سلامت اجتماعی، یکی از ارکان اساسی توسعه پایدار، **امنیت ملی**، رشد اقتصادی و **استقرار دموکراسی** است. هیچ جامعه‌ای، هر

اندازه از نظر اقتصادی پیشرفته و از نظر علمی و صنعتی قدرتمند باشد، در صورت گسترش آسیب‌های اجتماعی، نخواهد توانست ثبات، امنیت و شکوفایی خود را برای نسل‌های آینده حفظ کند.

ایران آینده، پس از دهه‌ها بحران‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی، با مجموعه‌ای از **آسیب‌های انباشته** روبه‌رو خواهد بود که بخش قابل توجهی از سرمایه انسانی کشور و خانواده‌های آنها را تحت تأثیر قرار داده است. **اعتیاد، خشونت خانوادگی، قاچاق انسان، کودکان بی‌سرپرست، کودکان کار و خیابانی، قربانیان سرکوب سیاسی و شکنجه** و سایر آسیب‌های اجتماعی، تنها مشکلات فردی نیستند، بلکه زنجیره‌ای از بحران‌های به‌هم‌پیوسته‌اند که در صورت بی‌توجهی، می‌توانند روند بازسازی کشور را برای سال‌های طولانی با مانع روبه‌رو کنند.

INSREC بر این اصل استوار است که هر انسان، صرف‌نظر از گذشته خود، در صورت برخورداری از حمایت علمی، درمان تخصصی، آموزش، فرصت برابر و احترام به **هویت انسانی**، می‌تواند دوباره به عضوی سالم، مستقل و سازنده برای جامعه تبدیل شود. از این رو، این شبکه نه تنها یک مجموعه درمانی، بلکه بخشی از زیرساخت راهبردی بازسازی ایران دموکراتیک خواهد بود.

در کوتاه‌مدت، اجرای این پروژه موجب جمع‌آوری هدفمند آسیب‌دیدگان اجتماعی از سطح جامعه، ایجاد محیط‌های امن و تخصصی برای درمان و بازپروری، کاهش جدی و چشمگیر حضور آسیب‌های آشکار در سطح جامعه، افزایش امنیت عمومی و آغاز روند بازسازی جسمی و روانی ده‌ها هزار نفر خواهد شد. همزمان، خانواده‌های بسیاری نیز که سال‌ها با پیامدهای مستقیم این آسیب‌ها زندگی کرده‌اند، نخستین نشانه‌های بازگشت **آرامش و امید** را تجربه خواهند کرد.

در میان‌مدت، با گسترش شبکه INSREC در سراسر کشور، زمینه برای کاهش پایدار بسیاری از آسیب‌های اجتماعی، کاهش نرخ بازگشت به اعتیاد، کاهش **بهره‌کشی از زنان و کودکان**، افزایش نرخ اشتغال و ادامه تحصیل افراد بازتوانی‌شده، کاهش هزینه‌های درمانی، قضایی و انتظامی و افزایش **مشارکت اجتماعی** شهروندان فراهم خواهد شد. در این مرحله، جامعه به تدریج از چرخه تولید مستمر آسیب فاصله گرفته و سرمایه انسانی از دست‌رفته، دوباره به چرخه تولید، آموزش، فرهنگ و توسعه باز خواهد گشت.

در بلندمدت، INSREC می‌تواند به یکی از مهم‌ترین نهادهای حفظ سلامت اجتماعی در ایران تبدیل شود؛ نهادی که با پیشگیری، درمان، بازپروری، توانمندسازی و حمایت مستمر، مانع از **انتقال بسیاری از آسیب‌های اجتماعی به نسل‌های آینده** خواهد شد. نتیجه این فرایند، جامعه‌ای خواهد بود که در آن فرصت‌های برابر، هویت انسانی، عدالت اجتماعی و مسئولیت‌پذیری شهروندان، بر چرخه‌های فقر، خشونت، اعتیاد، دزدی، تن‌فروشی، طرد اجتماعی، ناامیدی و سایر آسیب‌های اجتماعی غلبه خواهند کرد.

چشم‌انداز نهایی این پروژه، صرفن کاهش آمار آسیب‌های اجتماعی نیست، بلکه ایجاد جامعه‌ای است که در آن هیچ انسان آسیب‌دیده‌ای به دلیل گذشته خود از فرصت درمان، آموزش، اشتغال، **زندگی شرافتمندانه** و مشارکت در ساختن آینده کشور محروم نماند. در چنین جامعه‌ای، انسان نه به عنوان باری بر دوش دولت، بلکه به عنوان ارزشمندترین سرمایه ملی شناخته خواهد شد.

در نهایت، INSREC در کنار سایر پروژه‌های بازسازی ایران دموکراتیک، بخشی از یک راهبرد ملی برای احیای کشور خواهد بود؛ راهبردی که توسعه اقتصادی، پیشرفت علمی، آبادانی، عدالت اجتماعی و ترمیم انسان را اجزایی جدایی‌ناپذیر از یکدیگر می‌داند. زیرا **ایران آینده**، نه تنها با ساختن شهرها، کارخانه‌ها، دانشگاه‌ها و زیرساخت‌های نوین، بلکه با بازگرداندن امید، کرامت و فرصت دوباره به انسان‌هایی ساخته خواهد شد که سال‌ها قربانی آسیب‌های اجتماعی و **ساختارهای ناکارآمد** بوده‌اند.

آرمان نهایی INSREC ، ایجاد واحدهای بیشتر از این دست نیست؛ بلکه ساختن جامعه‌ای است که روزی در آن، دیگر به وجود چنین مراکزی نیازی نباشد. **رسیدن به آن روز، به مفهوم دستیابی به موفقیت واقعی این پروژه خواهد بود.**

فصل اول: دسته‌بندی و تعریف آسیب‌دیدگان اجتماعی

برای شکوفایی جامعه‌ای که در اثر بحران‌های مختلف دچار گسست اجتماعی شده و آسیب‌های عمیق و گسترده‌ای را در خود جای داده است، تنها ایجاد ساختارهای اقتصادی، فرهنگی، هنری، ورزشی و ارائه آموزش‌های مناسب و استاندارد کافی نیست. در کنار این اقدامات، شناسایی، ساماندهی و انتقال اصولی افرادی که در چرخه آسیب‌های اجتماعی گرفتار شده‌اند به مراکز تخصصی درمانی، حمایتی و بازپروری، یکی از ضرورت‌های اساسی برای اصلاح و بازسازی جامعه به شمار می‌رود.

ساماندهی علمی و انسانی این افراد و فراهم کردن محیط‌های مناسب برای درمان، بازتوانی و بازگشت آنان به زندگی اجتماعی، به معنای کاهش زمینه‌های گسترش آسیب‌های اجتماعی و جلوگیری از گرفتار شدن افراد بیشتری در چرخه‌های مخرب و آسیب‌زا است. با ایجاد چنین ساختارهایی، همزمان با اصلاح و بازسازی زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی، می‌توان انتظار داشت که بسیاری از آسیب‌های موجود جامعه به صورت تدریجی و پایدار کاهش یابند.

در این فصل، لازم است انواع آسیب‌های اجتماعی دسته‌بندی و تعریف شوند تا در بخش‌های بعدی، امکان طراحی و اجرای راهکارهای صحیح، علمی و انسانی برای مواجهه با این معضلات فراهم شود.

یک اصل اساسی و بنیادین در این رابطه آن است که: هیچ فردی نباید پس از پایان دوره درمان و بازتوانی، بدون مسیر مشخص برای ادامه تحصیل، مهارت‌آموزی یا اشتغال، مرکز **INSREC** را ترک کند. این یک شعار نیست بلکه جزو مسئولیت های غیرقبل چشم‌پوشی همه واحدهای **«شبکه ملی واحدهای ترمیم و توانمندسازی آسیب‌دیدگان اجتماعی ایران—INSREC»** به شمار می‌رود.

۱ - افراد مبتلا به اعتیاد— Addiction Treatment & Rehabilitation

الف- تعریف

افراد مبتلا به اعتیاد، افرادی هستند که به دلیل مصرف مستمر و خارج از کنترل مواد مخدر، مواد روان‌گردان یا سایر مواد اعتیادآور، دچار وابستگی جسمی، روانی یا رفتاری شده‌اند و این وابستگی بر سلامت فرد، روابط خانوادگی، توانایی اقتصادی، جایگاه اجتماعی و کیفیت زندگی آنان تأثیر منفی گذاشته است.

اعتیاد در این طرح صرفن به عنوان یک **«مشکل فردی»** یا **«رفتار نادرست»** تعریف نمی‌شود، بلکه به عنوان یک آسیب پیچیده اجتماعی، روانی و گاه پزشکی در نظر گرفته می‌شود که نیازمند مجموعه‌ای از خدمات هماهنگ شامل درمان، حمایت روان‌شناختی، آموزش، مهارت‌آموزی و بازگشت تدریجی به جامعه است.

ب- ویژگی‌های عمومی این گروه

افراد مبتلا به اعتیاد ممکن است با مجموعه‌ای از مشکلات همزمان روبه‌رو باشند، از جمله:

- وابستگی جسمی و روانی به مواد
- مشکلات سلامت جسمی و روانی
- کاهش ارتباط با خانواده و جامعه
- از دست دادن شغل یا کاهش توانایی اقتصادی
- کاهش اعتمادبه‌نفس و احساس بی‌ارزشی

- سابقه شکست در برنامه‌های ترک قبلی
- مشکلات حقوقی یا اجتماعی ناشی از دوره اعتیاد
- خطر بازگشت دوباره به مصرف مواد پس از ترک

پ– عوامل شکل‌گیری و گسترش اعتیاد

اعتیاد معمولن نتیجه یک عامل واحد نیست، بلکه حاصل تعامل عوامل مختلف فردی و اجتماعی است، از جمله:

- عوامل فردی

- مشکلات روانی درمان‌نشده
- تجربه آسیب‌های روحی
- کمبود مهارت‌های مقابله با فشارهای زندگی
- کنجکاوی یا تجربه اولیه مصرف
- ویژگی‌های شخصیتی آسیب‌پذیر

- عوامل خانوادگی

- اختلافات شدید خانوادگی
- فقدان حمایت عاطفی
- محیط خانوادگی آسیب‌زا
- مشکلات شخصیتی یا مهارت‌های ناکافی فردی
- کمبودهای شدید اقتصادی

- عوامل اجتماعی و اقتصادی

- فقر و بیکاری
- طرد اجتماعی
- دسترسی آسان به مواد
- فقدان فرصت‌های آموزشی و شغلی
- عدم اعتماد به نفس در همگرایی های اجتماعی
- ترس‌های ناشی از آسیب‌های روانی در ارتباط با دیگران

- نیازهای اصلی برای ترمیم و توانمندسازی

بازگشت موفق افراد مبتلا به اعتیاد به زندگی عادی، تنها با قطع مصرف مواد امکان‌پذیر نیست، بلکه نیازمند یک فرایند جامع است:

- درمان پزشکی و کنترل وابستگی
- روان‌درمانی و مشاوره تخصصی
- تقویت مهارت‌های زندگی
- آموزش حرفه‌ای و مهارت شغلی
- ایجاد محیط امن و بدون قضاوت

- بازسازی روابط خانوادگی
- شرکت در گروه های حمایتی، دوستی و تراپی
- حمایت پس از خروج از مرکز
- پیشگیری از بازگشت به مصرف مواد و پشتیبانی بلندمدت پس از ترخیص
- ایجاد فرصت اشتغال و استقلال اقتصادی

ت- ضرورت ایجاد واحد تخصصی INSREC برای افراد مبتلا به اعتیاد

با توجه به پیچیدگی مسئله اعتیاد، اولین واحد تخصصی شبکه INSREC به درمان، بازپروری و توانمندسازی افراد مبتلا به اعتیاد اختصاص می‌یابد.

این واحد با هدف تبدیل فرد از یک مصرف‌کننده وابسته به یک عضو فعال و مستقل جامعه طراحی می‌شود و خدمات آن محدود به مرحله درمان اولیه نیست، بلکه تمام مسیر بازگشت به زندگی اجتماعی شامل درمان، آموزش، مهارت‌آموزی، اشتغال و پیگیری پس از خروج را پوشش خواهد داد.

۲ ـ زنان قربانی خشونت و فراری از خانه— Women Escaping Domestic Violence

زنان قربانی خشونت و فراری از خانه، زنانی هستند که در اثر خشونت‌های جسمی، روانی، جنسی، اقتصادی یا سایر اشکال آزار در محیط خانواده یا محل زندگی، امنیت، سلامت یا کرامت انسانی خود را در معرض تهدید دیده و ناچار به ترک خانه یا محل سکونت شده‌اند.

این گروه، صرف‌نظر از سن، وضعیت تأهل یا پیشینه اجتماعی، در بسیاری از موارد با مشکلات متعددی از جمله آسیب‌های روحی، فقدان امنیت، بی‌سرپناهی، مشکلات اقتصادی، انزوای اجتماعی و نبود حمایت‌های حقوقی و روان‌شناختی روبه‌رو هستند. ادامه حضور آنان در محیط خشونت‌آمیز یا رها شدن بدون حمایت، می‌تواند زمینه‌ساز آسیب‌های اجتماعی عمیق‌تر، بهره‌کشی، قاچاق انسان، فحشای اجباری، اعتیاد یا سایر مخاطرات جدی شود.

هدف از ایجاد واحد تخصصی **INSREC** برای این گروه، فراهم کردن محیطی امن، محرمانه و حمایت‌گر است تا این زنان بتوانند ضمن دریافت خدمات درمانی، روان‌شناختی، حقوقی و اجتماعی، مسیر بازسازی زندگی، بازیابی استقلال فردی و بازگشت به یک زندگی سالم و پایدار را طی کنند.

در این پروژه، زنان قربانی خشونت و فراری از خانه به عنوان افرادی آسیب‌دیده و نیازمند حمایت تخصصی شناخته می‌شوند و برخورد با آنان بر پایه اصول کرامت انسانی، حفظ حریم خصوصی، امنیت فردی و توانمندسازی اجتماعی انجام خواهد شد.

۳ ـ قربانیان فحشای اجباری و قاچاق انسان— Survivors of Forced Prostitution and Human Trafficking

قربانیان فحشای اجباری و قاچاق انسان، افرادی هستند که از طریق اجبار، تهدید، خشونت، فریب، سوءاستفاده از شرایط آسیب‌پذیر یا بهره‌کشی سازمان‌یافته، به فعالیت‌های جنسی اجباری، کار اجباری یا سایر اشکال بهره‌کشی انسانی وادار شده‌اند. این افراد در اغلب موارد، قربانی شبکه‌های مجرمانه، سوءاستفاده‌کنندگان یا شرایط بحرانی اجتماعی و اقتصادی هستند و نباید به عنوان مجرم یا عامل اصلی این وضعیت تلقی شوند.

قربانیان این گروه معمولن با آسیب‌های شدید جسمی، روانی، اجتماعی و حقوقی روبه‌رو هستند. از دست دادن امنیت، آسیب‌های ناشی از خشونت، اختلالات روانی، احساس شرم، انزوای اجتماعی، بی‌اعتمادی، وابستگی اقتصادی و فقدان حمایت خانوادگی یا اجتماعی، تنها بخشی از پیامدهایی هستند که این افراد تجربه می‌کنند.

بازگشت این افراد به یک زندگی عادی، نیازمند برنامه‌ای جامع شامل تأمین امنیت، حمایت روان‌شناختی، خدمات درمانی، حمایت‌های حقوقی، آموزش، مهارت‌آموزی و توانمندسازی اقتصادی است. همچنین حفاظت از هویت و حریم خصوصی این افراد، یکی از اصول اساسی در تمام مراحل ارائه خدمات محسوب می‌شود.

در این پروژه، قربانیان فحشای اجباری و قاچاق انسان به عنوان انسان‌هایی آسیب‌دیده و نیازمند حمایت تخصصی شناخته می‌شوند. هدف از ایجاد واحد تخصصی **INSREC** برای این گروه، فراهم کردن محیطی امن و حفاظت‌شده است تا آنان بتوانند بدون ترس از انگ اجتماعی یا تهدید شبکه‌های بهره‌کش، روند درمان، بازتوانی و بازسازی زندگی خود را آغاز کرده و با کسب استقلال فردی و اقتصادی، به جامعه بازگردند.

۴ ـ شیرخواران رهاشده و کودکان بی‌سرپرست— Abandoned Infants and Orphaned Children

شیرخواران رهاشده و کودکان بی‌سرپرست، کودکانی هستند که به دلایل مختلف از جمله فوت یا ناتوانی والدین، رها شدن در خیابان، سلب صلاحیت سرپرستان قانونی، بحران‌های اجتماعی، اعتیاد والدین همراه با فقر شدید یا سایر شرایط بحرانی، از مراقبت و حمایت مؤثر خانواده محروم شده‌اند. این کودکان از آسیب‌پذیرترین گروه‌های جامعه محسوب می‌شوند و برای رشد طبیعی جسمی، روانی، عاطفی و اجتماعی خود، نیازمند حمایت تخصصی و مستمر هستند.

محرومیت از محیط امن خانوادگی، در صورت نبود مداخله به‌موقع، می‌تواند آثار جبران‌ناپذیری بر رشد شخصیت، سلامت روان، آموزش، اعتماد به نفس و توانایی برقراری روابط اجتماعی این کودکان بر جای بگذارد. همچنین قرار گرفتن آنان در محیط‌های ناامن، احتمال سوءاستفاده، خشونت، قاچاق انسان، کار اجباری، اعتیاد و سایر آسیب‌های اجتماعی را به میزان قابل توجهی افزایش می‌دهد.

حمایت از این گروه، تنها به تأمین نیازهای اولیه مانند غذا، پوشاک و سرپناه محدود نمی‌شود، بلکه مستلزم فراهم کردن محیطی امن، پایدار و سرشار از محبت، همراه با خدمات پزشکی، روان‌شناختی، آموزشی، فرهنگی و تربیتی است تا کودک بتواند دوران رشد خود را در شرایطی سالم و شایسته سپری کند.

در این پروژه، شیرخواران رهاشده و کودکان بی‌سرپرست به عنوان امانتی ارزشمند برای آینده جامعه شناخته می‌شوند. هدف از ایجاد واحد تخصصی **INSREC** برای این گروه، تأمین امنیت، سلامت، آموزش و پرورش همه‌جانبه آنان و فراهم کردن زمینه رشد و شکوفایی استعدادهایشان است تا بتوانند در آینده به شهروندانی سالم، توانمند و مسئولیت‌پذیر تبدیل شوند.

۵ ـ کودکان خیابانی و کودکان کار— Street Children and Child Laborers

کودکان خیابانی و کودکان کار، کودکانی هستند که به دلایل مختلف از جمله فقر، فروپاشی خانواده، بی‌سرپرستی، مهاجرت، بحران‌های اقتصادی، سوءاستفاده، یا سایر شرایط نامناسب اجتماعی، بخش قابل توجهی از زندگی خود را در خیابان یا محیط‌های کاری سپری می‌کنند. این کودکان در بسیاری از موارد از حقوق اساسی خود، از جمله آموزش، امنیت، سلامت، رشد طبیعی و حمایت خانوادگی محروم هستند.

حضور مستمر در خیابان یا اشتغال زودهنگام، این کودکان را در معرض انواع مخاطرات از جمله خشونت، استثمار اقتصادی، بهره‌کشی، سوءاستفاده جنسی، اعتیاد، قاچاق انسان، بزهکاری و محرومیت از آموزش قرار می‌دهد. ادامه این وضعیت، علاوه بر آسیب‌های جسمی و روانی، فرصت رشد و شکوفایی استعدادهای آنان را نیز به شدت محدود می‌کند و زمینه تداوم چرخه فقر و آسیب‌های اجتماعی را در نسل‌های آینده فراهم می‌سازد.

حمایت از این گروه، تنها به خارج کردن آنان از خیابان یا محیط‌های کاری محدود نمی‌شود، بلکه مستلزم ایجاد برنامه‌ای جامع برای تأمین امنیت، آموزش، خدمات درمانی، حمایت روان‌شناختی، توانمندسازی اجتماعی و در صورت امکان، بازگرداندن آنان به محیطی امن و مناسب خانوادگی است.

بر اساس **اصل اولویت زندگی خانوادگی**، سیاست شبکه **INSREC** آن است که هیچ کودکی بیش از مدت ضروری در مراکز نگهداری اقامت نداشته باشد. هرگاه بازگشت به خانواده اصلی امکان‌پذیر یا به مصلحت کودک نباشد، با همکاری مراجع قانونی و نهادهای مسئول، تلاش خواهد شد تا در کوتاه‌ترین زمان ممکن، امکان زندگی کودک در یک خانواده واجد شرایط از طریق فرزندخواندگی—Adoption یا سایر شیوه‌های قانونی سرپرستی فراهم شود.

در این پروژه، کودکان خیابانی و کودکان کار به عنوان کودکانی آسیب‌دیده و نیازمند حمایت تخصصی شناخته می‌شوند. هدف از ایجاد واحد تخصصی **INSREC** برای این گروه، فراهم کردن فرصت دستیابی به آموزش، سلامت، امنیت، رشد شخصیتی و مهارت‌های لازم برای ساختن آینده‌ای مستقل و شایسته است تا این کودکان بتوانند از چرخه آسیب خارج شده و به شهروندانی سالم، توانمند و مؤثر در جامعه تبدیل شوند.

۶ - زندانیان سیاسی آزادشده و قربانیان شکنجه— Political Prisoners & Torture Survivors

زندانیان سیاسی آزادشده و قربانیان شکنجه، افرادی هستند که به دلیل فعالیت‌های سیاسی، مدنی، فرهنگی، صنفی، عقیدتی، روزنامه‌نگاری، دفاع از حقوق بشر یا بیان آزادانه عقاید خود، توسط حکومت توتالیتر یا نهادهای وابسته به آن بازداشت و زندانی شده اند و تحت انواع شکنجه‌های جسمی و روانی قرار گرفته‌اند. این افراد، پس از آزادی، در بسیاری از موارد با آسیب‌های عمیق جسمی، روانی و شخصیتی روبه‌رو هستند و برای بازگشت به یک زندگی عادی، نیازمند خدمات تخصصی، چندرشته‌ای و گاه بلندمدت خواهند بود.

شکنجه، تنها آسیب جسمی ایجاد نمی‌کند، بلکه هدف اصلی آن شکستن شخصیت، از بین بردن اعتماد به نفس، ایجاد احساس دائمی ناامنی، القای ترس، تخریب هویت فردی و اجتماعی و نابودی توانایی مقاومت روانی انسان است. بسیاری از این افراد سال‌ها در شرایطی زندگی کرده‌اند که با بازجویی‌های طولانی، سلول انفرادی، محرومیت از خواب، محرومیت از ارتباط با خانواده، تهدید، تحقیر، خشونت جسمی، شکنجه‌های روانی و در مواردی تجاوز جنسی یا سایر اشکال خشونت جنسی روبه‌رو بوده‌اند. پیامد چنین تجربه‌هایی، اختلالات شدید روان‌شناختی، اختلال استرس پس از سانحه— PTSD ، اضطراب مزمن، افسردگی، اختلالات خواب، حملات پانیک، احساس گناه، بی‌اعتمادی عمیق، انزوای اجتماعی، کاهش اعتماد به نفس و ناتوانی در برقراری روابط عادی با دیگران است.

از ویژگی‌های متمایز این گروه آن است که بسیاری از آنان، برخلاف سایر گروه‌های آسیب‌دیده اجتماعی، دارای خانواده، همسر، فرزند یا شبکه‌ای از نزدیکان هستند که سال‌ها در انتظار آزادی و بازگشت آنان بوده‌اند. از این رو، در بسیاری از موارد، مناسب‌ترین شیوه درمان، مراجعه روزانه به مرکز و دریافت خدمات تخصصی، از جمله **روان‌درمانی فردی، گروه‌درمانی و سایر تراپی های لازم**، به صورت چند ساعته است تا ضمن حفظ ارتباط عاطفی با خانواده و دوستان، روند درمان نیز به شکل مؤثر

ادامه یابد. با این حال، در مواردی که تیم درمان شدت آسیب‌های جسمی یا روانی را فراتر از حد معمول تشخیص دهد، یا فرد در مرحله حاد بحران قرار داشته باشد، امکان بستری موقت و شبانه‌روزی در بخش‌های تخصصی **INSREC** نیز فراهم خواهد بود.

درمان و بازتوانی این گروه، نیازمند همکاری نزدیک پزشکان، روان‌پزشکان، روان‌شناسان، متخصصان توانبخشی، مددکاران اجتماعی، مشاوران خانواده، کاردرمانگران، فیزیوتراپیست‌ها، متخصصان درد، مشاوران حقوقی و سایر متخصصان مرتبط است. در کنار درمان‌های پزشکی، بهره‌گیری از روان‌درمانی فردی، گروه‌درمانی، خانواده‌درمانی، هنردرمانی، موسیقی‌درمانی، فعالیت‌های ورزشی، آموزش مهارت‌های زندگی، توانمندسازی شغلی و برنامه‌های بازگشت تدریجی به فعالیت‌های اجتماعی، نقش تعیین‌کننده‌ای در بازسازی سلامت روان و بازیابی کیفیت زندگی این افراد خواهد داشت.

یکی از مؤثرترین روش‌های درمانی برای این افراد، تشکیل گروه‌های درمانی متشکل از اشخاصی است که تجربه‌های مشابهی از زندان و شکنجه را پشت سر گذاشته‌اند. حضور در چنین گروه‌هایی، علاوه بر کاهش احساس تنهایی و انزوا، زمینه بیان آزادانه تجربه‌ها، بازسازی اعتماد، تقویت امید، پذیرش متقابل و ایجاد شبکه‌های حمایتی پایدار را فراهم می‌کند و می‌تواند روند درمان را به میزان قابل توجهی تسریع کند.

INSREC همچنین می‌تواند با رضایت آگاهانه افراد، خدماتی نظیر **مستندسازی پزشکی** و روان‌شناختی آثار شکنجه، تهیه **گزارش‌های تخصصی**، ارائه مشاوره حقوقی، همکاری با نهادهای قضایی و **کمیسیون‌های حقیقت‌یاب**، و معرفی افراد به مراکز تخصصی داخلی یا بین‌المللی را در صورت نیاز فراهم سازد. این خدمات، علاوه بر حمایت از روند درمان، می‌تواند در احقاق حقوق قربانیان و ثبت مستند نقض حقوق بشر نیز نقش مهمی ایفا کند.

در این پروژه، زندانیان سیاسی آزادشده و قربانیان شکنجه، نه به عنوان بیمار، بلکه به عنوان انسان‌هایی شناخته می‌شوند که کرامت انسانی و حقوق بنیادین آنان به شدیدترین شکل ممکن نقض شده است. هدف از ایجاد واحد تخصصی **INSREC** برای این گروه، فراهم کردن محیطی امن، محرمانه، آرام و تخصصی است تا آنان بتوانند بدون احساس ترس، بی‌اعتمادی یا انگ اجتماعی، روند ترمیم جسمی و روانی، بازیابی شخصیت، بازسازی روابط خانوادگی، احیای اعتماد به نفس و بازگشت تدریجی به زندگی عادی را آغاز کنند.

در صورتی که تیم تخصصی **INSREC** تشخیص دهد فرد به مرحله‌ای از بهبود جسمی، روانی و اجتماعی رسیده است که آمادگی بازگشت فعال به جامعه را دارد، مأموریت مرکز پایان نمی‌یابد، بلکه وارد مرحله نهایی، یعنی **توانمندسازی و ادغام مجدد در جامعه** می‌شود.

در این مرحله، واحد تخصصی **INSREC** موظف است با همکاری وزارتخانه‌ها، دانشگاه‌ها، مراکز آموزشی، مؤسسات فنی و حرفه‌ای، سازمان‌های مردم‌نهاد، بخش خصوصی و سایر نهادهای مرتبط، امکان ادامه تحصیل، مهارت‌آموزی، اشتغال و استقلال اقتصادی فرد را متناسب با علاقه، استعداد و توانایی‌های او فراهم سازد.

بر این اساس، «**وزارت علوم، تحقیقات و فناوری**»، «وزارت آموزش و پرورش»، دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و سایر واحدهای آموزشی کشور موظف خواهند بود با رعایت ضوابط علمی و آموزشی، هیچ‌گونه مانعی در مسیر ادامه تحصیل این افراد ایجاد نکنند و شرایط لازم برای ورود آنان به نظام آموزشی را فراهم آورند.

همچنین تمامی دستگاه‌های دولتی، شرکت‌های خصوصی، واحدهای تولیدی، صنعتی، خدماتی و اقتصادی کشور موظف خواهند بود در چارچوب قوانین استخدامی، هنگام بررسی درخواست‌های شغلی این افراد، اصل **اولویت در بازتوانی آسیب دیدگان** را مورد توجه قرار دهند و استخدام این افراد را در اولویت قرار دهند. در صورتی که فرد مورد بحث فاقد مهارت یا تخصص مورد نیاز برای شغل مورد نظر باشد، آموزش‌های لازم می‌تواند توسط کارفرما، مراکز آموزشی وابسته به واحدهای صنعتی یا با هماهنگی **INSREC** و از طریق معرفی به مراکز آموزشی معتبر ارائه شود.

هدف نهایی این مرحله، صرفن یافتن شغل یا ادامه تحصیل نیست، بلکه **بازگرداندن کامل فرد به جایگاه یک شهروند** مستقل، توانمند، مولد و برخوردار از کرامت انسانی است؛ به گونه‌ای که بتواند بدون وابستگی به نهادهای حمایتی، زندگی شخصی، خانوادگی و اجتماعی خود را با موفقیت ادامه دهد.

بدین ترتیب، واحد تخصصی **INSREC** برای زندانیان سیاسی آزادشده و قربانیان شکنجه، تنها یک مرکز درمانی نخواهد بود، بلکه به عنوان **مرکز ملی ترمیم، توانمندسازی و بازسازی زندگی** قربانیان شکنجه فعالیت خواهد کرد؛ مرکزی که مأموریت آن بازگرداندن سلامت، امید، کرامت انسانی و توان مشارکت فعال در جامعه به افرادی است که سال‌ها از این حقوق محروم بوده‌اند.

۷ - سایر گروه‌های احتمالیِ نیازمند حمایت

با توجه به اینکه آسیب‌های اجتماعی در طول زمان ممکن است دستخوش تغییر شوند و گروه‌های جدیدی از آسیب‌دیدگان اجتماعی در نتیجه تحولات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی یا حوادث غیرمترقبه پدید آیند، شبکه **INSREC** این امکان را خواهد داشت که با تصویب مراجع قانونی، واحدهای تخصصی جدیدی را برای پاسخگویی به نیازهای این گروه‌ها ایجاد کند.

ایجاد هر واحد جدید باید بر پایه مطالعات علمی، ارزیابی نیازهای واقعی جامعه و رعایت اصول تخصصی این پروژه انجام شود تا ضمن حفظ کیفیت خدمات، از گسترش غیرضروری ساختارهای سازمانی جلوگیری شود.

تبصره: رسیدگی به وضعیت خانواده‌های کشته‌شدگان اعتراضات و تظاهرات مسالمت‌آمیز، اعدام‌شدگان سیاسی و سایر قربانیان سرکوب سیاسی از سال ۱۳۵۷ تاکنون، به دلیل گستردگی ابعاد انسانی، حقوقی، اجتماعی و اقتصادی آن، خارج از حوزه مأموریت INSREC است و باید در قالب یک پروژه ملی مستقل، با مشارکت نهادهای تخصصی، حقوق بشری و دستگاه‌های مربوطه مورد بررسی و اجرا قرار گیرد.

جمع‌بندی فصل اول

گروه‌های معرفی‌شده در این فصل، اگرچه از نظر منشأ آسیب، شرایط جسمی و روانی، سن، جنسیت، نیازهای درمانی و مسیر بازگشت به جامعه تفاوت‌های قابل توجهی با یکدیگر دارند، اما در یک ویژگی اساسی مشترک هستند؛ همه آنان انسان‌هایی هستند که در مقطعی از زندگی، تحت تأثیر شرایطی خارج از اراده یا فراتر از توانایی خود، از مسیر طبیعی زندگی اجتماعی خارج شده‌اند و برای بازگشت به آن، نیازمند حمایت تخصصی، علمی و انسانی هستند.

از همین رو، سیاست شبکه **INSREC** بر آن است که هیچ‌یک از این گروه‌ها با الگوی واحد درمان یا بازپروری مدیریت نشوند. هر گروه نیازمند ساختار تخصصی، نیروی انسانی آموزش‌دیده، برنامه‌های درمانی اختصاصی و استانداردهای ویژه خود است. به همین دلیل، این پروژه ایجاد واحدهای مستقل و تخصصی برای هر یک از گروه‌های اصلی آسیب‌دیدگان اجتماعی را پیشنهاد می‌کند؛ واحدهایی که ضمن برخورداری از استقلال اجرایی و تخصصی، در قالب یک شبکه ملی هماهنگ فعالیت خواهند کرد.

وجه مشترک تمامی این واحدها، آن است که هدف نهایی آنها تنها درمان یک بیماری، رفع یک بحران یا اسکان موقت افراد نیست؛ بلکه بازگرداندن آنان به جایگاه یک شهروند مستقل، توانمند، قانون‌مدار و برخوردار از **ارزش انسانی** است. از این رو، ترمیم، توانمندسازی و بازگشت پایدار به جامعه، سه رکن اصلی تمامی برنامه‌های **INSREC** را تشکیل می‌دهند.

بر اساس آنچه در این فصل ارائه شد، نیازهای اساسی برای ترمیم، توانمندسازی و بازگشت به جامعه چنین خواهند بود:

بازگشت موفق آسیب‌دیدگان اجتماعی به یک زندگی سالم، مستقل و شرافتمندانه، تنها با رفع مشکل اولیه آنان امکان‌پذیر نیست. ترمیم واقعی، مستلزم یک فرایند جامع، مرحله‌به‌مرحله و چندرشته‌ای است که متناسب با شرایط هر فرد طراحی و اجرا شود. بر همین اساس، مهم‌ترین نیازهای مشترک آسیب‌دیدگان اجتماعی عبارت‌اند از:

- ارزیابی جامع پزشکی، روان‌شناختی و اجتماعی
- تدوین برنامه اختصاصی ترمیم و توانمندسازی برای هر فرد
- درمان پزشکی و مراقبت‌های تخصصی متناسب با نوع آسیب
- روان‌درمانی فردی، گروه‌درمانی و مشاوره تخصصی
- ایجاد محیطی امن، آرام، محرمانه و عاری از هرگونه تبعیض یا قضاوت
- تقویت اعتماد به نفس، عزت نفس و هویت انسانی
- آموزش مهارت‌های زندگی و توانمندسازی فردی
- آموزش حرفه‌ای، مهارت‌آموزی و آماده‌سازی برای ورود به بازار کار
- بازسازی روابط خانوادگی و تقویت شبکه‌های حمایتی اجتماعی، در صورت امکان و به مصلحت فرد
- مشارکت در گروه‌های حمایتی، گروه‌های همتا و برنامه‌های درمانی گروهی
- ارائه خدمات حقوقی و مددکاری اجتماعی، در صورت نیاز
- فراهم کردن امکان ادامه تحصیل یا بازگشت به نظام آموزشی
- ایجاد فرصت اشتغال، استقلال اقتصادی و در صورت نیاز، کمک به تأمین مسکن و استقرار مجدد در جامعه
- پیگیری، حمایت و ارزیابی مستمر پس از خروج از مرکز، به منظور پیشگیری از بازگشت به چرخه آسیب

تمامی این اقدامات، در قالب یک برنامه اختصاصی برای هر فرد طراحی و اجرا خواهد شد تا فرایند **درمان، بازپروری و توانمندسازی**، متناسب با ویژگی‌ها، نیازها و اهداف شخصی او پیش برود.

در فصل نخست، چارچوب مفهومی و گروه‌های هدف شبکه **INSREC** معرفی شدند. در فصل دوم، این چارچوب نظری به یک مدل اجرایی ملی تبدیل می‌شود و ساختار سازمانی، نحوه استقرار واحدهای تخصصی، ارتباط میان آنها و شیوه اداره شبکه ملی **INSREC** به تفصیل تشریح خواهد شد.

فصل دوم: مدل اجرای طرح و سازماندهی واحدها

- مدل تخصصی پیشنهادی در «پژوهشکده اندیشه آنلاین آلمان»

یکی از مهم‌ترین تصمیم‌های راهبردی در طراحی **«شبکه ملی واحدهای ترمیم و توانمندسازی آسیب‌دیدگان اجتماعی ایران—INSREC»**، انتخاب مدل اجرایی مناسب برای سازماندهی مراکز ارائه‌دهنده خدمات است. پس از بررسی الگوهای مورد استفاده در کشورهای مختلف و تحلیل مزایا و محدودیت‌های هر یک، **پژوهشکده اندیشه آنلاین آلمان** در این پروژه، **«مدل تخصصی»** را به عنوان مناسب‌ترین الگوی اجرایی برای ایران پیشنهاد می‌کند. بدیهی است بررسی، اصلاح، تکمیل، تصویب و اجرای آن، در چارچوب قوانین کشور و بر عهده وزارتخانه یا نهاد دولتی مسئول خواهد بود که در ساختار قانونی دولت آینده، مسئولیت این حوزه را بر عهده خواهد داشت.

در مدل پیشنهادی ما، برای هر گروه از آسیب‌دیدگان اجتماعی، یک واحد تخصصی مستقل با مدیریت، نیروی انسانی، برنامه‌های درمانی، خدمات حمایتی و امکانات متناسب با نیازهای همان گروه ایجاد می‌شود. با وجود استقلال عملکردی هر واحد، تمامی واحدها در یک مجتمع یکپارچه و حفاظت‌شده فعالیت می‌کنند و تحت مدیریت، سیاست‌گذاری و نظارت واحد شبکه **INSREC** قرار می گیرند.

انتخاب این الگو بر این اصل استوار است که هر یک از گروه‌های آسیب‌دیده، شرایط جسمی، روانی، اجتماعی، حقوقی و امنیتی متفاوتی دارند و ارائه خدمات یکسان به همه آنان، نه تنها کارآمد نیست، بلکه در برخی موارد می‌تواند موجب کاهش اثربخشی فرایند بازتوانی یا حتی ایجاد آسیب‌های جدید شود. به همین دلیل، **تفکیک واحدهای تخصصی** امکان طراحی برنامه‌های اختصاصی، بهره‌گیری از نیروهای متخصص مرتبط، حفظ حریم خصوصی مراجعان و افزایش کیفیت خدمات را فراهم می‌سازد.

در عین حال، استقرار تمامی واحدها در یک محوطه حفاظت‌شده و یکپارچه، موجب بهره‌برداری مشترک از بسیاری از زیرساخت‌ها و خدمات عمومی مانند بخش‌های اداری، تأسیسات، سامانه‌های امنیتی، مراکز آموزشی، امکانات ورزشی، فضاهای فرهنگی، خدمات پشتیبانی و سامانه‌های فناوری اطلاعات می‌شود. این شیوه ضمن کاهش هزینه‌های سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری برای دولت، هماهنگی میان واحدها و مدیریت شبکه را نیز تسهیل می‌کند.

بر اساس این مدل، هر واحد تخصصی با شماره، عنوان و هویت سازمانی مشخص فعالیت خواهد کرد و در عین برخورداری از استقلال اجرایی در حوزه تخصصی خود، بخشی از شبکه ملی **INSREC** محسوب می‌شود.

نمونه لوگو و شیلدهای پیشنهادی برای واحدهای تخصصی INSREC:

فصل سوم: ساختار معماری و فیزیکی واحدها

باید توجه داشت که تمامی ابعاد، مساحت‌ها و مشخصات فنی ارائه‌شده در این فصل، تنها به عنوان یک الگوی پیشنهادی مهندسی ارائه شده‌اند و تصمیم نهایی در خصوص طراحی، ابعاد و اجرای هر مجموعه بر عهده وزارتخانه مسئول، تیم‌های معماری و مهندسی، و ضوابط ملی ساختمان خواهد بود.

- انتخاب زمین

محل احداث واحدهای **INSREC** باید با هدف ایجاد محیطی آرام، ایمن، سالم و قابل توسعه انتخاب شود. این مراکز ترجیحن در حاشیه شهرهای بزرگ و در مناطقی دور از ترافیک شهری، آلودگی‌های صوتی و تراکم بالای جمعیتی، با دسترسی مناسب به شبکه‌های حمل‌ونقل، مراکز درمانی و سایر خدمات شهری احداث می‌شوند. زمین انتخابی باید از نظر وسعت، امکان توسعه در آینده، شرایط زیست‌محیطی، دسترسی به زیرساخت‌های شهری، پایداری زمین، منابع آب و فاصله مناسب از مناطق پرتراکم شهری مورد ارزیابی قرار گیرد.

پیشنهاد ما برای مساحت کل مجتمع **INSREC** حدود **۱۰۰ هکتار** معادل **۱,۰۰۰,۰۰۰ مترمربع** است تا علاوه بر نیازهای فعلی، امکان توسعه در دهه‌های آینده نیز وجود داشته باشد.

این مقیاس برای احداث مجتمع‌های مادر در کلان‌شهرها مناسب است. برای شهرهای کوچک‌تر می‌توان مساحت کمتری در نظر گرفت؛ ***اما واقع‌بینانه‌تر آن است که مجتمع‌های INSREC با چنین مساحتی فقط در مرکز هر استان احداث شود و نه در هر شهر. این بدان مفهوم است که در ساختار پایه شبکه ملی، ایران می‌تواند دارای ۳۱ مجتمع مادر INSREC در مراکز استان‌ها باشد.***

تقسیم‌بندی تقریبی این مساحت می‌تواند به شرح زیر باشد:

- شش واحد تخصصی موجود— هر واحد حدود ۴ هکتار :**۲۴ هکتار**
- خوابگاه شیرخوارگان رهاشده و فضاهای مرتبط با نگهداری، مراقبت و خدمات تخصصی آنان :۳ **هکتار**
- کلینیک عمومی، اورژانس، آزمایشگاه، تصویربرداری، داروخانه و سایر خدمات درمانی مشترک :۴ **هکتار**
- ساختمان مدیریت مرکزی، بخش‌های اداری و سالن اجتماعات :**۳ هکتار**
- مجموعه ورزشی سرپوشیده، استخر، فضاهای فرهنگی و هنری :۶ **هکتار**
- پارکینگ‌های عمومی، پارکینگ آمبولانس‌ها، بارانداز خدماتی و فضاهای پشتیبانی :۴ **هکتار**
- تأسیسات فنی، مرکز داده، سامانه‌های انرژی، مخازن آب و سایر زیرساخت‌ها :۲ **هکتار**
- هلی‌پد و حریم ایمنی آن :۲ **هکتار**
- خیابان‌ها، میدان‌ها، مسیرهای ارتباطی و مسیرهای خدماتی داخلی :۱۰ **هکتار**
- فضای سبز، باغ‌های درمانی، فضاهای باز و زمین ذخیره برای توسعه واحدهای جدید یا گسترش واحدهای موجود در آینده :۴۲ **هکتار**

- جانمایی محوطه

تمام ساختمان‌ها و بخش‌های تخصصی باید بر اساس یک طرح جامع— Master Plan جانمایی شوند تا ضمن حفظ استقلال عملکردی هر واحد، ارتباط میان آنها نیز به آسانی برقرار باشد. مسیرهای دسترسی خودروها، عابران، آمبولانس‌ها و خودروهای امدادی باید از یکدیگر تفکیک شوند و فضای سبز، مراکز ورزشی، آب‌نماها و محیط‌های آرامش‌بخش نیز به عنوان بخشی از فرایند درمان در طراحی محوطه پیش‌بینی شوند. ضمنن در صورت لزوم رستوران و یک سوپرمارکت می توانند در بخشی مناسب از ورودی و یا حتی خارج از محوطه **INSREC** قرار گیرند.

- طراحی ساختمان

ساختمان‌های واحدهای **INSREC** باید بر اساس استانداردهای روز معماری درمانی، ایمنی، **طراحی بدون مانع برای افراد دارای معلولیت و کم‌توانی جسمی— Barrier-Free Design**، بهره‌وری انرژی، اصول روان‌شناسی محیط و حفظ ارزش های انسانی طراحی شوند. استفاده حداکثری از نور طبیعی، تهویه مناسب، کاهش آلودگی صوتی، بهره‌گیری از مصالح بادوام و سازگار با محیط زیست، ایجاد فضاهای سبز آرامش‌بخش و همچنین امکان توسعه یا تغییرات محدود در آینده، از اصول اساسی طراحی این مراکز خواهد بود.

هر واحد باید به صورت **کاملن مستقل** طراحی شود، اما در عین حال از طریق **راهروهای سرپوشیده، ایمن و مجهز** به بخش‌های مشترک مجموعه متصل باشد. این ارتباط‌ها باید امکان تردد سریع، آسان و ایمن کارکنان درمانی، نیروهای خدماتی و تیم‌های امدادی را در تمام شرایط آب‌و هوایی فراهم کنند.

تمامی واحدها باید از طریق مسیرهای سرپوشیده به **کلینیک مرکزی مجموعه** متصل باشند تا پزشکان، پرستاران و سایر اعضای تیم درمان بتوانند در کوتاه‌ترین زمان ممکن خود را به هر بخش برسانند. همچنین تمامی ساختمان‌ها باید ارتباط مستقیم، مستقل از واحدهای دیگر و سرپوشیده با **مجموعه ورزشی، توانبخشی و فضاهای فرهنگی** داشته باشند، زیرا فعالیت‌های ورزشی، هنری و فرهنگی بخش جدایی‌ناپذیر فرایند درمان، بازپروری و توانمندسازی افراد محسوب می‌شوند.

در طراحی هر واحد، فضاهای تخصصی لازم برای اجرای انواع روش‌های درمانی و تراپی باید پیش‌بینی شود. این فضاها می‌توانند شامل اتاق‌های روان‌درمانی فردی، تراپی گروهی، موسیقی‌درمانی، هنردرمانی، کاردرمانی، فیزیوتراپی، مدیتیشن، آرام‌سازی ذهن و سایر روش‌های درمانی متناسب با نیازهای هر گروه از آسیب‌دیدگان اجتماعی باشند.

هر ساختمان باید دارای **سالن انتظار مدرن، آرام، مجهز و استاندارد** برای خانواده‌ها و بستگان مراجعان باشد. در مجاورت این بخش، یک **کافه‌تریا یا فضای پذیرایی مناسب** نیز پیش‌بینی خواهد شد تا خانواده‌ها بتوانند در محیطی آرام، محترمانه و مناسب، زمان انتظار یا ملاقات خود را سپری کنند. حفظ و تقویت ارتباط عاطفی خانواده با فرد تحت درمان، یکی از عوامل مؤثر در موفقیت فرایند ترمیم و بازتوانی به شمار می‌رود.

به منظور حفظ امنیت، حریم خصوصی و آرامش روانی مراجعان، تمامی بخش‌های درمانی، اقامتی و تخصصی باید به **سامانه کنترل دسترسی— Access Control System** مجهز باشند. ورود به هر بخش تنها برای افراد مجاز، کارکنان مرکز، مراجعان، اعضای خانواده دارای مجوز و سایر اشخاصی که از سوی مدیریت واحد تعیین می‌شوند امکان‌پذیر خواهد بود.

به منظور پاسخ‌گویی سریع به شرایط اضطراری و حفظ امنیت مجموعه، در تمام ساعات شبانه‌روز **حداقل یک عضو زن و یک عضو مرد از گارد جاویدان–بهداشت— Immortals Guard- Medical Service** که در واقع دوران خدمت وظیفه عمومی خود را می گذرانند، باید به طور دائم در هر واحد حضور داشته باشند. این نیروها علاوه بر انجام وظایف حفاظتی، آموزش‌های تخصصی در زمینه کمک‌های اولیه، مدیریت بحران، حمایت از آسیب‌دیدگان، ارتباط با خانواده‌ها و همکاری با تیم‌های درمانی را نیز دریافت خواهند کرد.

هدف از طراحی معماری واحدهای **INSREC** صرفن احداث ساختمان‌های درمانی نیست، بلکه ایجاد محیطی انسانی، آرام، امیدبخش و ایمن است؛ محیطی که خودِ معماری نیز به عنوان بخشی از فرایند درمان، ترمیم و توانمندسازی افراد عمل کند و احساس امنیت، احترام، اعتماد و امید به آینده را در آنان تقویت نماید.

- بخش‌های عمومی

بخش‌های عمومی شامل ورودی اصلی، پذیرش، سالن‌های انتظار، کافه‌تریا، کتابخانه، مرکز خدمات اطلاعاتی مربوط به همان واحد و کل مجموعه، سالن اجتماعات و سایر فضاهای مورد استفاده مراجعان و همراهان خواهد بود. این بخش‌ها که در **طبقه همکف** هر واحد قرار می‌گیرند، باید به گونه‌ای طراحی شوند که ضمن حفظ نظم، سهولت دسترسی برای افراد مجاز و جلوگیری از ایجاد ازدحام را فراهم کنند.

دسترسی به طبقات و بخش‌های تخصصی‌تر ساختمان، از طریق **سامانه کنترل دسترسی** و تنها با **تأیید مسئولان** مربوطه واحد برای آسیب دیدگان بستری امکان‌پذیر خواهد بود . در اکثر موارد، اشخاص ساکن واحدهای **INSREC** هستند که با هماهنگی مسئولان واحد، برای دیدار با خانواده و یا دوستان خود به سالن انتظار فرستاده می شوند.

- بخش‌های درمانی

هر واحد تخصصی، متناسب با نوع آسیب اجتماعی تحت پوشش خود، دارای فضاهای درمانی مستقل خواهد بود. این بخش‌ها شامل فضاهایی مانند اتاق‌های معاینه، خدمات درمانی سرپایی، مشاوره، روان‌درمانی و سایر خدمات تخصصی مرتبط با گروه هدف خواهند بود.

با توجه به اینکه کلینیک‌های تخصصی مجهز، اورژانس، آزمایشگاه، بخش تصویربرداری، داروخانه و سایر فضاهای درمانی عمومی در محوطه اصلی مجموعه و در نزدیکی واحدها قرار دارند، هر واحد تنها به فضاهای درمانی مورد نیاز و متناسب با مأموریت تخصصی خود مجهز خواهد شد.

- بخش‌های اقامتی

در واحدهایی مانند واحد **اعتیاد، زنان قربانی خشونت، نوزادان رهاشده و کودکان کار** که نیاز به اقامت موقت یا بلندمدت وجود دارد، بخش‌های اقامتی با استانداردهای مناسب پیش‌بینی خواهد شد.

این بخش‌ها باید علاوه بر تأمین ایمنی و آسایش افراد، حریم خصوصی آنان را نیز حفظ کرده و محیطی آرام، انسانی و مناسب برای استراحت، بازسازی روحی و ادامه فرایند ترمیم و توانمندسازی فراهم کنند.

- بخش‌های آماده‌سازی اجتماعی، آموزشی و مهارت‌یابی

یکی از ارکان اصلی توانمندسازی افراد آسیب دیده، **آماده‌سازی** آنان برای بازگشت موفق به جامعه است. به همین منظور، هر واحد باید دارای فضاهایی برای آموزش‌های عمومی و مشاوره‌های فردی باشد تا با **ارزیابی میزان آمادگی افراد** برای بازگشت به اجتماع، آنان را در این مسیر همراهی و حمایت کند.

INSREC وظیفه آموزش تخصصی حرفه و فن را بر عهده **نخواهد داشت،** زیرا آموزش‌های تخصصی، فنی و دانشگاهی نیازمند زیرساخت‌ها، تجهیزات و نظام آموزشی گسترده‌ای است که در حوزه فعالیت دانشگاه‌ها، مراکز آموزش حرفه‌ای، مدارس مهارتی و واحدهای صنعتی قرار دارد.

وظیفه **INSREC** ایجاد ارتباط سازمان‌یافته با این مراکز، شناسایی مسیرهای مناسب آموزشی و شغلی برای افراد ترمیم‌شده، فراهم کردن زمینه پذیرش آنان در دوره‌های تخصصی و حمایت از ورود تدریجی آنان به **بازار کار** خواهد بود.

در این راستا، هر واحد باید دارای فضاهایی مانند کلاس‌های آموزش عمومی، اتاق‌های مشاوره شغلی، مرکز **خدمات اطلاعات آموزشی و شغلی** و فضاهای لازم برای برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت مرتبط با **زندگی اجتماعی** باشد.

- مرکز مدیریت و پشتیبانی اداری

مدیریت کل، امور مالی، منابع انسانی، بایگانی، فناوری اطلاعات، روابط عمومی، از جمله ارتباطات سازمانی با وزارتخانه مربوطه، امور حقوقی و سایر واحدهای اداری در بخش مناسبی از مجموعه **INSREC** مستقر خواهند شد. طراحی این قسمت باید به گونه‌ای باشد که ارتباط مؤثر میان مدیران واحدها و بخش‌های مختلف با این مرکز را تسهیل کرده و امکان مدیریت یکپارچه مجموعه را فراهم آورد.

- بخش امنیت و حفاظت

امنیت یکی از ارکان اصلی مراکز INSREC است. ساختار امنیت و حفاظت هر واحد شامل کنترل ورودی و خروجی، مرکز پایش تصویری، سامانه‌های هشدار، اتاق فرمان، نیروهای امدادی، حفاظت فیزیکی و مدیریت بحران خواهد بود.

اجرای هماهنگ خدمات امنیتی و حفاظتی مجموعه بر عهده دو شاخه اصلی **«سازمان ملی گارد جاویدان ایران»** خواهد بود:

۱ - گارد جاویدان — هماهنگی و پشتیبانی

Immortals Guard — Coordination and Support

این شاخه مسئول هماهنگی کلیه امور امنیتی و حفاظتی، کنترل جریان رفت‌وآمد، پشتیبانی برنامه‌ها، ارتباط میان بخش‌های مختلف و مدیریت عملیات در شرایط عادی و اضطراری خواهد بود.

۲ - گارد جاویدان — خدمات بهداشتی

Immortals Guard — Medical Service

این شاخه مسئول هماهنگی خدمات مرتبط با سلامت، کمک‌های اولیه، پشتیبانی بحران و ارتباط با مراکز درمانی مجموعه خواهد بود.

هدف از این ساختار، ایجاد محیطی امن، آرام و بدون احساس تهدید برای تمامی مراجعان، افراد تحت پوشش و کارکنان است.

باید تأکید شود که هیچ‌یک از اعضای شاخه‌های مختلف **«سازمان ملی گارد جاویدان ایران» نیروی نظامی یا انتظامی محسوب نمی‌شوند و مجاز به حمل اسلحه نیستند**. همچنین ورود **پلیس و نیروهای نظامی** به محوطه **INSREC** به **طور اکید** ممنوع خواهد بود و تمامی خدمات امنیتی، حفاظتی و پشتیبانی مورد نیاز مجموعه توسط **ساختار داخلی گارد جاویدان** انجام خواهد شد. این افراد در واقع در حال گذراندن دوران **خدمت وظیفه عمومی** خود هستند.

- فضاهای ورزشی، فرهنگی و فضای سبز

فعالیت‌های ورزشی، هنری و فرهنگی بخشی جدایی‌ناپذیر از فرایند ترمیم و توانمندسازی محسوب می‌شوند. به همین منظور، فضاهای ورزشی، فرهنگی و فضای سبز مناسب باید در طراحی مجموعه پیش‌بینی شوند تا محیطی پویا، آرامش‌بخش و امیدآفرین برای افراد تحت پوشش ایجاد گردد.

فضاهای ورزشی مجموعه، شامل سالن‌های ورزشی سرپوشیده، استخر و سایر امکانات مرتبط، باید به گونه‌ای طراحی شوند که تنها افراد تحت پوشش واحدها با همراهی و نظارت مربیان و مسئولان مربوطه بتوانند از آنها استفاده کنند. هر واحد تخصصی باید دارای مسیر دسترسی مستقل و کنترل‌شده به مجموعه ورزشی باشد تا ضمن حفظ ارتباط با امکانات مشترک، استقلال و امنیت هر واحد نیز حفظ شود.

همچنین فضاهایی مانند سالن موسیقی، کارگاه‌های هنری، آمفی‌تئاتر، باغ‌های درمانی، مسیرهای پیاده‌روی، آب‌نماها و فضاهای سبز باید در طراحی مجموعه پیش‌بینی شوند تا نقش حمایتی خود را در فرایند ترمیم روحی، اجتماعی و فردی ایفا کنند.

- زیرساخت‌های فنی و تأسیسات

تمامی واحدهای **INSREC** باید به زیرساخت‌های مدرن برق، آب، فاضلاب، تهویه مطبوع، گاز، شبکه ارتباطی، اینترنت پرسرعت، مراکز داده، **سامانه‌های هوشمند مدیریت ساختمان— BMS** ، تجهیزات ایمنی و اطفای حریق، برق اضطراری، منابع ذخیره آب و سایر تأسیسات حیاتی مجهز باشند.

طراحی این سامانه‌ها باید به گونه‌ای انجام شود که حتی در شرایط بحران نیز تداوم خدمات حیاتی، پشتیبانی و فعالیت‌های ضروری مجموعه بدون وقفه امکان‌پذیر باشد.

مرکز اصلی تأسیسات باید در محلی مناسب و با فاصله کافی از واحدهای اقامتی و تخصصی مجموعه قرار گیرد. تعیین محل دقیق آن بر اساس نظر متخصصان مربوطه انجام خواهد شد؛ با این حال، اصل اساسی در طراحی، ایجاد بیشترین فاصله ممکن میان تأسیسات اصلی و فضاهای مورد استفاده افراد تحت پوشش خواهد بود.

فصل چهارم: ساختار مدیریتی

- مدیریت واحد— Unit Director

بالاترین مقام اجرایی هر واحد است که مسئول برنامه‌ریزی، هدایت، نظارت و هماهنگی کلیه فعالیت‌های آن واحد و اجرای سیاست‌های کلان مجموعه **INSREC** است که از سوی **مدیریت کل مجموعه** ابلاغ می‌شود.

- دفتر مدیریت و برنامه‌ریزی— Office of the Director

مسئول برنامه‌ریزی، هماهنگی جلسات، ابلاغ و پیگیری مصوبات، مدیریت مکاتبات و پشتیبانی مستقیم از **مدیریت واحدها** است. همه مدیران واحدها از نظر اداری و حقوقی تحت نظارت مدیریت کل مجموعه **INSREC** فعالیت می‌کنند و دفتر مدیریت و برنامه‌ریزی وظیفه پشتیبانی، هماهنگی و پیگیری امور اجرایی آنان را بر عهده خواهد داشت.

- معاونت درمان، سلامت و توانبخشی—

Deputy for Clinical Services, Health and Empowerment

مسئول برنامه‌ریزی، هماهنگی و نظارت بر خدمات پزشکی، درمانی، توانبخشی و برنامه‌های ارتقای سلامت افراد تحت پوشش است.

- معاونت روان‌شناسی و خدمات اجتماعی—

Deputy for Psychology and Social Services

مسئول ارزیابی وضعیت روانی و اجتماعی افراد تحت پوشش، طراحی و اجرای برنامه‌های روان‌درمانی، مشاوره فردی و گروهی، مددکاری اجتماعی، حمایت از خانواده‌ها، مدیریت ارتباطات اجتماعی و برنامه‌ریزی برای بازگشت تدریجی و موفق افراد به جامعه خواهد بود.

این معاونت همچنین مسئول هماهنگی میان روان‌شناسان، مددکاران اجتماعی و سایر بخش‌های تخصصی واحد برای تدوین برنامه اختصاصی ترمیم و توانمندسازی افراد متناسب با گروه هدف و واحد تخصصی مربوطه، خواهد بود.

- معاونت آموزش، هدایت تحصیلی و اشتغال—

Deputy for Education, Academic Guidance and Employment

این معاونت مسئول آموزش‌های عمومی، اطلاع‌رسانی درباره مسیرهای آموزشی و مهارتی، هدایت تحصیلی و شغلی افراد تحت پوشش و ایجاد ارتباط میان آنان و مراکز آموزشی، مهارتی، دانشگاه‌ها و بازار کار خواهد بود.

در این راستا، شناسایی استعدادها، توانایی‌ها، علایق و شرایط فردی هر شخص اهمیت ویژه‌ای دارد تا مشخص شود فرد نیازمند فراگیری مهارت‌های جدید و به‌روز است یا آمادگی ورود مستقیم به بازار کار را دارد.

متخصصان این معاونت با ارزیابی توانایی‌ها، علایق و شرایط فردی افراد و بر اساس توانایی و ترجیح آنان، با مراکز آموزشی و مهارتی برای ثبت‌نام در دوره‌های مناسب و با کارفرمایان برای فراهم کردن فرصت‌های کارآموزی یا اشتغال ارتباط برقرار خواهند کرد.

- **فرایند ترمیم و توانمندسازی کودکان خیابانی و رهاشده**

فرایند ترمیم و توانمندسازی کودکان جمع‌آوری‌شده از خیابان، با سایر گروه‌های تحت پوشش **INSREC** تفاوت دارد. پس از پذیرش کودک، ابتدا معاینات کامل **جسمی و روانی** انجام خواهد شد. در صورتی که بیماری یا اختلال خاصی شناسایی شود، **اولویت نخست**، درمان و رفع مشکلات جسمی و روانی خواهد بود.

کودکانی که پس از ارزیابی‌های تخصصی، فاقد مشکل جدی جسمی یا روانی تشخیص داده شوند، وارد یک دوره آموزشی و آماده‌سازی **شش‌ماهه** خواهند شد. این دوره با هدف **آشنایی آنان با حقوق فردی و اجتماعی، نحوه ارتباط سالم و مناسب با بزرگسالان، مراقبت از خود، مسئولیت‌پذیری، مهارت‌های زندگی و اصول حضور سالم در جامعه** طراحی خواهد شد.

پس از پایان این دوره، کودکان باید در سریع‌ترین زمان ممکن به **مدارس عمومی** منتقل شوند تا ارتباط طبیعی آنان با جامعه و محیط آموزشی برقرار شود. با این حال، تا زمان یافتن خانواده مناسب برای پذیرش آنان به عنوان فرزند، امکان **ادامه اقامت آنان در واحد مربوطه** وجود خواهد داشت. در این مدت، مربیان و متخصصان واحد ضمن **حمایت عاطفی** و اجتماعی از کودکان، در انجام امور آموزشی، **یادگیری دروس مدرسه**، توسعه مهارت‌های فردی در تعامل با همکلاسی‌ها و معلمان در محیط مدرسه و رعایت انضباط، آنان را برای زندگی آتی خود در یک محیط خانوادگی سالم، همراهی خواهند کرد.

در طول این دوره، کودکان باید به تدریج **مسئولیت‌های فردی و گروهی** متناسب با سن و توانایی‌های خود را فراگیرند. مشارکت در فعالیت‌هایی مانند گروه نظافت، گروه تعویض و تحویل ملحفه‌ها و لباس‌های شخصی خود به مرکز شست‌وشو، شرکت در فعالیت‌های گروهی پاکیزه‌سازی محیط سبز مانند جمع‌آوری برگ‌های خشک و سایر امور روزمره، با هدف **آموزش عملی نظم، مسئولیت‌پذیری، همکاری اجتماعی** و آمادگی برای یک زندگی مستقل و طبیعی انجام خواهد شد.

این فعالیت‌ها جنبه **آموزشی و تربیتی** داشته و نباید **به هیچ عنوان** جایگزین آموزش، بازی، شست‌وشو، استراحت و نیازهای طبیعی کودکان شود. مدت زمان این فعالیت‌ها بر اساس **سن و شرایط هر کودک** تعیین خواهد شد و نباید از روزانه **نیم ساعت برای کودکان کم‌سن‌تر تا حداکثر یک ساعت و سی دقیقه** برای کودکان بزرگ‌تر فراتر رود.

- معاونت اداری، مالی و پشتیبانی— Deputy for Administration, Finance and Support Services

این معاونت در واقع زیرمجموعه دفتر مدیریت **INSREC** و مسئول مدیریت منابع انسانی، امور مالی، تدارکات، قراردادها، پشتیبانی اداری و تأمین نیازهای جاری واحد است.

- معاونت فناوری اطلاعات و تحول دیجیتال— Deputy for Information Technology and Digital Transformation

مسئول مدیریت زیرساخت‌های فناوری اطلاعات، سامانه‌های دیجیتال، امنیت اطلاعات، شبکه‌های ارتباطی و خدمات هوشمند واحد.

- اداره امور حقوقی و حمایت از حقوق افراد تحت پوشش— Department of Legal Affairs and Client Rights

مسئول رسیدگی به امور حقوقی، نظارت بر رعایت حقوق افراد تحت پوشش، ارائه مشاوره حقوقی و پیگیری مسائل قانونی واحد است.

اداره امنیت، حفاظت و مدیریت بحران—

Department of Security, Protection and Emergency Management

اعضای:

- گارد جاویدان — هماهنگی و پشتیبانی (Immortals Guard — Coordination and Support) و
- گارد جاویدان — خدمات پزشکی (Immortals Guard — Medical Service)

مسئول اجرای خدمات هماهنگی، پشتیبانی، ایمنی، آمادگی در شرایط اضطراری، کنترل دسترسی، نظم داخلی، امداد و خدمات پزشکی خواهند بود.

این خدمات مطابق با آیین‌نامه‌های سازمان یا وزارتخانه **«گارد جاویدان ملی ایران»** و بر اساس توافقنامه‌ها و پروتکل‌های تعیین‌شده میان این نهاد و وزارتخانه مسئول **INSREC** اجرا خواهد شد.

تبصره : اعضای **«شبکه ملی گارد جاویدان ایران»** در همکاری با وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادهای دولتی، مؤسسات عمومی و بخش خصوصی، تنها در چارچوب وظایف، اختیارات و **پروتکل‌های مصوب** این شبکه و یا وزارتخانه مسئول فعالیت خواهند کرد. خارج از حدود تعیین‌شده در این آیین‌نامه‌ها، هیچ شخص یا نهادی **حق تحمیل مسئولیت یا تکلیف** دیگری به اعضای این گارد را نخواهد داشت.

اعضای این شبکه دارای **جایگاه حقوقی و حرفه‌ای** مشخص هستند و بخشی از آنان در قالب دوره‌های دانشگاهی یا خدمت وظیفه عمومی در این مجموعه فعالیت می‌کنند. ازاین‌رو، رعایت شأن، استقلال حرفه‌ای و احترام متقابل در تعامل با آنان الزامی است و **به‌کارگیری آنان در اموری خارج از مأموریت‌های قانونی و تخصصی شبکه ملی گارد جاویدان ایران ممنوع خواهد بود.**

- اداره خدمات عمومی، نگهداری و تأسیسات—

Department of General Services, Maintenance and Facilities

مسئول نگهداری ساختمان‌ها، تأسیسات، تجهیزات، فضای سبز، خدمات عمومی و پشتیبانی فنی مجموعه.

- مرکز ارزیابی، آمار و پژوهش—

Center for Evaluation, Statistics and Research

مسئول گردآوری و تحلیل داده‌ها، ارزیابی عملکرد واحدها، انجام پژوهش‌های کاربردی و ارائه پیشنهادهای اصلاحی برای ارتقای کیفیت خدمات. این گروه تنها در مقابل **مدیریت کل** در دفتر مدیریت مسئول خواهد بود.

- شورای تخصصی واحد— Unit Professional Council

مرجع مشورتی واحد، متشکل از مدیران و متخصصان که وظیفه بررسی موضوعات تخصصی، سیاست‌گذاری داخلی و ارائه پیشنهادهای اجرایی را بر عهده دارد. این شورا هرماه یک نشست تخصصی با مدیریت کل و یا نماینده دفتر مدیریت خواهد داشت.

- کمیته اخلاق، حقوق افراد تحت پوشش و نظارت داخلی—

Ethics, Rights of Persons Served, and Internal Oversight Committee

مسئول نظارت بر رعایت اصول اخلاقی، برخورد منصفانه، محترمانه و حفظ حقوق افراد تحت پوشش و مراجعان خواهد بود. همچنین رسیدگی به شکایات، بررسی موارد نقض حقوق افراد و پایش عملکرد واحد از منظر اخلاق حرفه‌ای در محدوده فعالیت این کمیته قرار دارد.

فصل پنجم: فرایند پذیرش، توانمندسازی و ورود امن به جامعه

- **مرحله شناسایی، ارجاع و پذیرش آسیب‌دیدگان**

نیروی پلیس هر شهر موظف است از طریق تشکیل یک **واحد تخصصی ویژه**، بر طبق پروتکل‌های وزارتخانه مربوطه به خود، افراد مشمول پذیرش در**INSREC**، از جمله کودکان کار و خیابانی، افراد مبتلا به اعتیاد، زنان قربانی خشونت، افراد بی‌خانمان و سایر گروه‌های تعریف‌شده را مطابق قوانین مربوطه شناسایی نموده و به مجتمع **INSREC** همان شهر تحویل دهد.

در بخش پذیرش مجموعه، مسئول مربوطه— یکی از اعضای گارد جاویدان، شاخه بهداشت، باید برای هر شخص تحویل‌گرفته‌شده یک فرم موقت اطلاعاتی تشکیل دهد که شامل اطلاعات اولیه، نوع آسیب، عکس شخص، مشخصات فرمانده نیروی پلیس ویژه، تاریخ و ساعت تحویل باشد. یک نسخه از این فرم باید به فرمانده نیرو و یک نسخه به نماینده گروه حقوق بشری تحویل داده شود. لازم است هر سه نسخه به امضای مسئول پذیرش **INSREC**، فرمانده تیم پلیس ویژه و نماینده سازمان حقوق بشری یا نهاد مدنی ناظر برسد.

زنان روسپی که با انتخاب شخصی خود و در چارچوب قوانین یک نظام دموکراتیک فعالیت می‌کنند، مشمول این فرایند نخواهند بود؛ زیرا در جوامع دموکراتیک پیشرفته، معمولن روسپی‌گری نه تنها جرم محسوب نمی‌شود، بلکه ممکن است به عنوان یک نوع فعالیت شغلی و حرفه‌ای به رسمیت شناخته شود که تحت قوانین مشخص کار و با سازوکارهای

نظارتی، از جمله کنترل‌های بهداشتی، قرار دارد. تعیین سیاست نهایی در این زمینه باید در **سطح قانون‌گذاری** و مدیریت کلان **دولت دموکراتیک** انجام شود. در هر حال، این گروه در دسته‌بندی آسیب‌دیدگان اجتماعی INSREC قرار نمی‌گیرد و شامل خدمات اقامتی و توانمندسازی این مجموعه نخواهد شد، مگر آنکه آن شخص به دلخواه خود و بدون فشار و یا اجبار تصمیم بگیرد مسیر زندگی خود را تغییر دهد. در آن صورت می تواند حتی به‌صورت شخصی به مجتمع INSREC در شهر خود رجوع کند و درخواست شرکت در پروسه ترمیم و بازپروری بدهد.

تمامی عملیات شناسایی، انتقال و تحویل افراد باید با حضور مأموران زن و مرد و همچنین حداقل دو ناظر مستقل از سازمان‌های حقوق بشری یا نهادهای مدنی مورد تأیید انجام شود تا از رعایت حقوق انسانی افراد و جلوگیری از هرگونه خشونت، تحقیر یا بدرفتاری اطمینان حاصل گردد.

- **ارزیابی جامع**

پس از پذیرش و تعیین واحد مربوطه، پرونده ابتدایی شخص به مسئول آن واحد تحویل داده می شود. سپس معاینات و بررسی های اولیه در مورد وضعیت جسمی، روانی، اجتماعی، خانوادگی، حقوقی و توانایی‌های فرد توسط تیم‌های تخصصی به انجام می رسد تا نیازها، مشکلات و ظرفیت‌های فردی مشخص گردد. در این مرحله پرونده اولیه فرد تکمیل خواهد شد.

- **تدوین برنامه فردی**

بر اساس نتایج ارزیابی، برای هر فرد یک برنامه اختصاصی ترمیم و توانمندسازی شامل اهداف درمانی، آموزشی، اجتماعی و مسیر بازگشت به جامعه تدوین خواهد شد.

- **درمان و حمایت**

ارائه خدمات پزشکی، روان‌شناختی، مددکاری اجتماعی، حمایت خانوادگی و سایر خدمات تخصصی مورد نیاز بر اساس برنامه فردی انجام خواهد شد.

- **آموزش و مهارت‌آموزی**

آموزش‌های عمومی شامل توضیح و تفسیر مهارت‌های زندگی با هدف افزایش آگاهی اجتماعی و تقویت توانایی‌های فردی است. در مراحل بعد، افراد با راهنمایی و آشنایی با مسیرهای دسترسی به دوره‌های تحصیلی و کسب مهارت‌های حرفه‌ای مناسب از طریق مراکز تخصصی خارج از INSREC، برای ورود امن و پایدار به جامعه آماده خواهند شد.

- **اشتغال و توانمندسازی اقتصادی**

پس از ارزیابی توانایی‌ها و علایق فرد، ارتباط با مراکز آموزشی، کارفرمایان، واحدهای صنعتی و سازمان‌های مرتبط برای ایجاد فرصت کارآموزی، اشتغال یا فعالیت اقتصادی مناسب برقرار خواهد شد.

- **اسکان انتقالی (در صورت نیاز)**

برای افرادی که پس از پایان دوره ترمیم، نیازمند زمان بیشتری برای استقلال کامل هستند، امکان اسکان موقت در فضاهای انتقالی با هدف آماده‌سازی برای زندگی مستقل پیش‌بینی خواهد شد.

- **بازگشت به جامعه**

پس از تأیید آمادگی فرد برای آغاز یک زندگی اجتماعی مستقل توسط تیم تخصصی، برنامه خروج او از INSREC تنظیم خواهد شد. این برنامه شامل بازگشت به خانواده در صورت فراهم بودن شرایط مناسب، یا تهیه محل زندگی مستقل، تخصیص وام با بهره مناسب و بازپرداخت بلندمدت برای آغاز زندگی جدید، ثبت‌نام در دوره‌های آموزشی از پیش تعیین‌شده و یا ورود مستقیم به بازار کار خواهد بود. تمامی مراحل این فرایند از طریق ارتباط و همکاری مسئولان INSREC با مؤسسات آموزشی، واحدهای صنعتی، وزارتخانه‌های مرتبط، نهادهای حقوق بشری و سازمان‌های خیریه انجام خواهد شد.

- **پیگیری و حمایت پس از خروج**

در INSRE**C** ، پایان دوره اقامت فرد به معنای پایان مسئولیت مجموعه نخواهد بود. پس از خروج، وضعیت فرد از طریق مددکاران و بخش‌های مربوطه به‌صورت دوره‌ای پیگیری می‌شود و در صورت نیاز، خدمات مشاوره‌ای، حمایت‌های اجتماعی یا ارتباط با مراکز تخصصی همچنان ادامه خواهد یافت.

فصل ششم: خدمات تخصصی هر گروه

- **افراد درگیر با اعتیاد**

افراد مبتلا به اعتیاد علاوه بر وابستگی جسمی و روانی، معمولن با مشکلاتی مانند آسیب‌های خانوادگی، اجتماعی، اقتصادی و کاهش توانایی بازگشت به زندگی مستقل مواجه هستند. برنامه تخصصی این گروه بر محورهای زیر تنظیم می‌شود:

- **درمان تخصصی وابستگی :** شامل ارزیابی شدت اعتیاد، درمان پزشکی، کنترل علائم ترک و مراقبت‌های پس از درمان با هدف کاهش احتمال بازگشت به مصرف .
- **بازتوانی روانی و رفتاری :** شامل روان‌درمانی فردی و گروهی، درمان شناختی ـ رفتاری، کنترل عوامل محرک، تقویت مهارت‌های مقابله‌ای و بازسازی اعتمادبه‌نفس .
- **حمایت خانوادگی و اجتماعی :** شامل خانواده‌درمانی، اصلاح روابط آسیب‌دیده و ایجاد شبکه حمایتی برای دوره پس از خروج .
- **تراپی‌های مکمل :** استفاده از روش‌هایی مانند موسیقی‌درمانی، هنردرمانی، ورزش‌درمانی و فعالیت‌های هدفمند برای تنظیم هیجانات، کاهش استرس و تقویت مهارت‌های فردی .
- **بازگشت پایدار به جامعه :** شامل آموزش مهارت‌های زندگی، شناسایی توانایی‌های فردی، هدایت به مسیرهای آموزشی یا حرفه‌ای و ایجاد ارتباط با فرصت‌های شغلی مناسب.

- **زنان قربانی خشونت و فرار از خانه**

زنان قربانی خشونت، به دلیل تجربه آسیب‌های جسمی، روانی، خانوادگی و اجتماعی، نیازمند محیطی امن و برنامه‌ای چندبعدی برای بازسازی استقلال فردی و اجتماعی هستند. برنامه تخصصی این گروه می تواند شامل موارد زیر باشد:

- **حمایت فوری و ایجاد امنیت :** فراهم‌سازی محیط امن، ارزیابی خطر، مراقبت پزشکی در صورت وجود آسیب جسمی و اقدامات حمایتی برای جلوگیری از بازگشت به شرایط خشونت‌آمیز.
- **بازتوانی روانی :** شامل روان‌درمانی فردی و گروهی، درمان تروما، تقویت عزت‌نفس، کاهش اضطراب و کمک به بازسازی هویت فردی .
- **حمایت اجتماعی و حقوقی :** شامل مددکاری اجتماعی، مشاوره حقوقی، پیگیری حل‌وفصل مسائل خانوادگی از طریق میانجی‌گری یا رایزنی با عامل خشونت و در صورت لزوم از مسیرهای قانونی و قضایی، همچنین کمک به فرد برای تصمیم‌گیری آگاهانه درباره آینده زندگی و انتخاب بهترین مسیر بازگشت به شرایط پایدار اجتماعی.
- **تراپی‌های مکمل :** استفاده از هنردرمانی، موسیقی‌درمانی، حرکت‌درمانی و فعالیت‌های گروهی برای کاهش آثار روانی خشونت و تقویت ارتباط اجتماعی .

- **توانمندسازی و استقلال اقتصادی :** شامل آموزش مهارت‌های زندگی، شناسایی استعدادها، هدایت به مسیرهای آموزشی و حرفه‌ای و ایجاد زمینه اشتغال برای زندگی مستقل .
- **بازگشت امن به جامعه :** بر اساس ارزیابی تیم تخصصی، شامل بازگشت به خانواده در شرایط امن یا فراهم‌کردن مسیر زندگی مستقل همراه با حمایت‌های پس از خروج از مجتمع **INSREC** مطابق فرایندهای تشریح‌شده در فصل پنجم.

- **قربانیان بهره‌کشی جنسی و قاچاق انسان**

افرادی که قربانی تجاوز جنسی، فریب یا شبکه‌های قاچاق انسان شده‌اند، معمولن با آسیب‌های عمیق روانی، انزوای اجتماعی، و گاه جراحات جسمی مواجه هستند. برنامه تخصصی این گروه بر بازگرداندن احساس امنیت، ترمیم آسیب‌های ناشی از سوءاستفاده جنسی و ایجاد امکان زندگی مستقل تمرکز دارد:

- **حمایت حفاظتی و حقوقی:** تأمین امنیت فرد، جلوگیری از دسترسی دوباره عوامل سوءاستفاده‌گر، مستندسازی وضعیت حقوقی و همکاری با نهادهای مسئول و حقوق بشری برای پیگیری قانونی.
- **درمان آسیب‌های روانی ناشی از تروما:** استفاده از روش‌های تخصصی درمان تروما، کاهش احساس شرم و گناه، بازسازی اعتماد به دیگران و تقویت احساس ارزشمندی فردی.
- **توان‌بخشی اجتماعی:** تقویت مهارت‌های ارتباطی، بازسازی روابط سالم اجتماعی و کمک به ایجاد هویت مستقل خارج از شرایط بهره‌کشی.
- **حمایت‌های ویژه برای افراد دارای آسیب‌های جسمی یا بیماری‌های مرتبط:** شامل مراقبت پزشکی، آزمایش‌ها و درمان‌های مورد نیاز با حفظ کامل محرمانگی و حقوق انسانی فرد.
- **بازسازی مسیر زندگی:** شامل آموزش‌های پایه، هدایت تحصیلی یا حرفه‌ای، حمایت در یافتن فرصت‌های شغلی مناسب و ایجاد شرایط لازم برای استقلال اقتصادی و اجتماعی مطابق با آنچه در فصل پیش توضیح داده شد.
- **حمایت بلندمدت:** به دلیل احتمال تهدید، بازگشت به شرایط قبلی یا آسیب‌های ماندگار روانی، وضعیت فرد پس از خروج نیز باید تحت پیگیری تخصصی قرار گیرد. در این مورد **اعضای گارد جاویدان— خدمات بهداشتی** و یا **گارد جاویدان— هماهنگی و پشتیبانی** نقش مهمی را ایفا خواهند کرد.

- **کودکان کار و کودکان خیابانی**

کودکان کار و خیابانی به دلیل تجربه محرومیت، بی‌ثباتی خانوادگی، ترک تحصیل و قرار گرفتن در محیط‌های پرخطر، نیازمند برنامه‌ای ویژه برای بازگشت به مسیر طبیعی رشد و زندگی اجتماعی هستند.

- **بازگرداندن شرایط پایدار زندگی:** بررسی وضعیت خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی کودک و تعیین مناسب‌ترین مسیر حمایتی با هدف جلوگیری از بازگشت به شرایط آسیب‌زا .
- **حمایت روانی و رشدی:** استفاده از روان‌درمانی کودک، بازی‌درمانی، فعالیت‌های گروهی و روش‌های هنری برای کاهش آثار تجربه‌های دشوار و تقویت اعتمادبه‌نفس .
- **آموزش و آماده‌سازی تحصیلی:** شامل تقویت مهارت‌های پایه، جبران عقب‌ماندگی‌های آموزشی، آموزش حقوق کودک، آموزش مهارت‌های ارتباطی و نحوه برخورد سالم، آگاهانه و ایمن با بزرگسالان و افراد ناآشنا، و آماده‌سازی کودک برای ورود یا بازگشت موفق به محیط مدرسه.
- **توانمندسازی متناسب با سن:** شامل آموزش مسئولیت‌پذیری، نظم فردی، مهارت‌های اجتماعی، فعالیت‌های ساده و هدفمند آموزشی، به منظور افزایش استقلال فردی، تقویت احساس مشارکت مثبت در جامعه و ارتقای توانایی مراقبت از خود.

- **حمایت از آینده کودک:** همکاری با مراکز آموزشی مانند مدارسی ابتدایی و یا راهنمایی اول، نهادهای حمایتی و سازمان های حقوق بشری و نهادهای دولتی مربوطه برای ادامه تحصیل، رشد استعدادها و جلوگیری از بازگشت کودک به محیط کار خیابانی .
- **توجه ویژه به کودکان بدون امکان بازگشت به خانواده:** در مواردی که محیط خانوادگی برای کودک امن نیست، برنامه جایگزین شامل حمایت بلندمدت، سرپرستی مناسب و ایجاد مسیر رشد سالم تدوین خواهد شد.

- **نوزادان رهاشده و کودکان بی‌سرپرست**

این گروه به دلیل نداشتن حمایت خانوادگی و قرار گرفتن در مراحل حساس رشد جسمی، روانی و اجتماعی، نیازمند مراقبت ویژه و برنامه‌ریزی بلندمدت برای تأمین امنیت و آینده سالم هستند.

- **مراقبت و پایش اولیه :** شامل بررسی وضعیت سلامت جسمی، رشد، تغذیه، واکسیناسیون و شناسایی نیازهای پزشکی یا رشدی کودک .
- **حمایت عاطفی و رشد روانی :** ایجاد محیط پایدار و امن، تأمین ارتباط عاطفی سالم، استفاده از روش‌های بازی‌درمانی، ورزش درمانی، موسیقی درمانی و فعالیت‌های رشدی برای تقویت احساس امنیت و اعتماد .
- **رشد آموزشی و اجتماعی :** فراهم‌کردن آموزش‌های متناسب با سن، تقویت مهارت‌های ارتباطی، استقلال فردی و آماده‌سازی برای ورود به محیطهای آموزشی عمومی .
- **حمایت از فرآیند سرپرستی یا فرزندخواندگی :**همکاری با نهادهای قانونی و تخصصی برای یافتن خانواده‌های واجد شرایط و نظارت بر روند انتقال کودک به محیط خانوادگی مناسب .
- **مراقبت در دوره انتقال :**در صورت باقی ماندن کودک در INSREC تا زمان تعیین سرپرست مناسب، ادامه حمایت آموزشی، روانی و مراقبتی با هدف حفظ رشد طبیعی کودک انجام خواهد شد .

- **زندانیان سیاسی آزادشده و قربانیان شکنجه**

افرادی که تجربه زندان، شکنجه، بازجویی‌های طولانی یا فشارهای شدید روانی داشته‌اند، ممکن است با آسیب‌های عمیق روانی، جسمی، گوشه گیری مفرط، و انزواطلبی اجتماعی مواجه باشند. برنامه تخصصی این گروه، پس از درمان جراحات درونی و بیرونی، بر ترمیم آثار تروما، بازسازی اعتماد و تسهیل بازگشت به زندگی عادی تمرکز دارد.

- **ارزیابی تخصصی آثار آسیب :** بررسی وضعیت روانی، جسمی، خانوادگی و اجتماعی فرد، همگام با بررسی دقیق پرونده‌های مستند تهیه‌شده توسط سازمان‌های حقوق بشری، برای تعیین سطح آسیب و نوع حمایت مورد نیاز. این افراد معمولن از نظر خانوادگی مشکلی ندارند و بخوبی و به گرمی در خانواده های خود، حلقه دوستانشان و اجتماع پذیرفته می شوند که این خود نوعی تراپی ارزشمند محسوب می شود. در چنین شرایطی ممکن است فقط چند روز برای تکمیل پرونده پزشکی در مجتمع بستری شوند. در وضعیت حاد ممکن است فرد آسیب دیده، تنها به حضور روزانه چندساعته برای دریافت خدمات تخصصی INSREC نیاز داشته باشد.
- **درمان تروما و بازسازی روانی :** استفاده از روش‌های تخصصی روان‌درمانی برای کاهش آثار اضطراب، ترس، افسردگی، اختلال استرس پس از سانحه— PTSD و مشکلات مرتبط با تجربه شکنجه.
- **حمایت اجتماعی و بازسازی روابط :** در مواردی که فرد آسیب‌دیده با انزوای اجتماعی، ضعف شبکه خانوادگی یا کمبود روابط حمایتی مواجه باشد، اقدامات لازم برای بازسازی ارتباطات سالم، تقویت احساس امنیت و کاهش آثار انزوای ناشی از تجربه‌های گذشته انجام خواهد شد. در صورت نیاز، انواع تراپی‌های

مکمل ذکرشده در بندهای پیشین نیز برای حمایت از روند بازسازی روانی و اجتماعی فرد به کار گرفته خواهد شد.

- **توانمندسازی فردی و حرفه‌ای :**در صورت نیاز، ارائه مشاوره آموزشی، شغلی و اجتماعی برای بازگشت به فعالیت‌های مستقل و سازنده .
- **تراپی‌های مکمل :** استفاده از روش‌هایی مانند هنردرمانی، موسیقی‌درمانی، فعالیت‌های بدنی و روش‌های آرام‌سازی برای کمک به تنظیم هیجانات و کاهش فشارهای روانی .
- **انعطاف در نوع خدمات :**با توجه به تفاوت شدت آسیب‌ها، خدمات می‌تواند به‌صورت سرپایی، مراجعه روزانه، اقامت کوتاه‌مدت یا اقامت بلندمدت و بر اساس تشخیص تیم تخصصی ارائه شود.

فصل هفتم: همکاری میان‌سازمانی

- **وزارت بهداشت**

این وزارتخانه مسئول تدوین استانداردهای درمانی، نظارت بر کیفیت خدمات پزشکی و روان‌درمانی، تأمین نیروی انسانی تخصصی و هماهنگی با مراکز درمانی کشور خواهد بود.

- **وزارت دادگستری**

این وزارتخانه مسئول هماهنگی امور حقوقی، حمایت قضایی از افراد تحت پوشش، پیگیری مسائل قانونی و همکاری در اجرای احکام و مقررات مرتبط با فعالیت‌های **INSREC** خواهد بود.

- **وزارت آموزش و پرورش**

این وزارتخانه مسئول همکاری در بازگشت افراد واجد شرایط به نظام آموزشی، معرفی مسیرهای تحصیلی مناسب، تأمین فرصت‌های آموزشی و هماهنگی با مراکز علمی و آموزشی کشور خواهد بود.

- **دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی**

دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی می‌توانند در توسعه روش‌های درمانی، انجام پژوهش‌های کاربردی، آموزش نیروی انسانی تخصصی، ارزیابی علمی عملکرد **INSREC** و اجرای پروژه‌های مشترک پژوهشی با این مجموعه همکاری کنند.

- **نیروی پلیس**

نیروی پلیس از طریق واحدهای تخصصی مربوطه مسئول شناسایی، حمایت، انتقال ایمن افراد مشمول پذیرش و همکاری در تأمین امنیت **خارج از محوطه** مجتمع **INSREC** ، مطابق قوانین و پروتکل‌های مصوب، خواهد بود.
مسئولیت تأمین **امنیت داخلی** مجتمع **INSREC** با اعضای **گارد جاویدان، شاخه هماهنگی و پشتیبانی** خواهد بود.

- **شهرداری‌ها**

شهرداری‌ها مسئول همکاری در تأمین زیرساخت‌های شهری، خدمات عمومی، حمل‌ونقل، اجرای برنامه‌های بازگشت اجتماعی و مشارکت در توسعه محیط پیرامون مجتمع‌های **INSREC** خواهند بود.

- **سازمان‌های مردم‌نهاد—NGOها**

این سازمان‌ها می‌توانند در هماهنگی کامل با دفتر مدیریت **INSREC** در ارائه خدمات حمایتی، اجرای برنامه‌های فرهنگی، جذب کمک‌های مردمی، مشارکت در توانمندسازی افراد و پیگیری وضعیت آنان پس از خروج از **INSREC** همکاری کنند.

- **نهادهای حقوق بشری**

این نهادها بر رعایت حقوق انسانی افراد تحت پوشش، شفافیت فرآیندها، رسیدگی به شکایات احتمالی از **INSREC** و ارزیابی مستقل و غیرالزام‌آور عملکرد این مجتمع نظارت خواهند داشت. در صورتی که گزارش‌هایی از تخلفات جدی، از جمله بدرفتاری با افراد تحت پوشش، به این نهادها ارائه شود، لازم است موضوع ابتدا با دفتر مدیریت **INSREC** در میان گذاشته شود. چنانچه از این طریق مشکل برطرف نشود، این نهادها می‌توانند با ارائه اسناد و مدارک معتبر و منطبق با پروتکل‌های مربوطه، موضوع را برای رسیدگی به وزارتخانه مسئول ارجاع دهند.

چنانچه وزارتخانه مسئول از رسیدگی به موضوع خودداری کند، یا پس از بررسی، گزارش و مستندات ارائه‌شده از سوی نهاد حقوق بشری را نپذیرد، آن نهاد می‌تواند پرونده را همراه با اسناد و مدارک مربوطه برای رسیدگی به دادگاه صالح و تعیین‌شده برای این‌گونه موارد ارجاع دهد. رأی قطعی دادگاه برای تمامی طرف‌های مربوطه لازم‌الاجرا خواهد بود.

- **بخش خصوصی و صنایع**

بخش خصوصی با ایجاد فرصت‌های کارآموزی، اشتغال، سرمایه‌گذاری در برنامه‌های توانمندسازی و همکاری در جذب نیروهای آموزش‌دیده، نقش مهمی در بازگشت پایدار افراد به زندگی مستقل ایفا خواهد کرد.

- **اکوسیستم سینمایی مکران—Makran Film Valley**

با توجه به ظرفیت‌ها و امکانات پیش‌بینی‌شده، این مجموعه می تواند یکی از برجسته ترین مراکز جذب افراد ترمیم شده بوسیله متخصصان **INSREC** باشد. ارتباط ارگانیک و تنگاتنگ انسان دوستانه «**اکوسیستم سینمایی مکران**» با دفتر مدیریت **INSREC** می تواند در استخدام این افراد موثر واقع شود.

- **آکادمی ملی پژوهش، آموزش، بازآفرینی و توسعه هنرهای اجرایی ایران— NARIPA**

این آکادمی امکانات گسترده‌ای در حوزه مستندسازی رویدادهای هنری، فرهنگی، ورزشی، اجتماعی و سیاسی در اختیار دارد. از این‌رو، مستندسازی و ثبت علمی و حرفه‌ای تجربیات افراد آسیب‌دیده اجتماعی و سیاسی، همچنین مراحل ترمیم، درمان و بازپروری آنان در مجتمع‌های **INSREC** ، می‌تواند در چارچوب همکاری مشترک این دو نهاد و با رعایت کامل پروتکل‌های مربوط به اصول اخلاقی، محرمانگی اطلاعات و **اخذ رضایت آگاهانه افراد**، به این آکادمی واگذار شود.

نهادهای حقوق بشری همکار پروژه نیز باید یک نسخه از گزارش‌ها، تحقیقات و مستندات خود در این زمینه را به **NARIPA** ارسال کنند تا فرآیند مستندسازی بتواند همه جوانب هر پرونده را با دقت مورد بررسی قرار دهد.

پس از تکمیل فرآیند مستندسازی هر پرونده، یک نسخه نهایی باید برای همه نهادهای یادشده ارسال شود. چنانچه این نهادها در مهلت تعیین‌شده نکته تکمیلی، اصلاحیه یا اعتراضی ارائه نکنند، نسخه نهایی مستندات می‌تواند در آرشیوهای **NARIPA** ثبت و نگهداری شود.

باید به این نکته توجه داشت که بخش عمده‌ای از رویدادها و اسناد ثبت‌شده به‌صورت **ناشناس‌سازی‌شده** و با حذف اطلاعات هویتی افراد، در صورت انطباق با قوانین مربوط به **حفظ حریم خصوصی**، در این آرشیو، برای استفاده عموم در دسترس خواهد بود. بخش دیگر، که به دلایل حقوقی، **محرمانه** تلقی و طبقه بندی شده اند مشمول محدودیت دسترسی است، تنها بر اساس درخواست کتبی اشخاص حقیقی یا حقوقی، سازمان و وزارتخانه های دولتی و پس از تأیید مدیریت **NARIPA** در اختیار متقاضی قرار خواهد گرفت.

در صورتی که درخواست یک سازمان یا وزارتخانه دولتی برای دسترسی به یک پرونده با مخالفت مدیریت NARIPA مواجه شود، اختلاف باید از طریق دادگاه صالح و تعیین‌شده برای رسیدگی به این‌گونه موارد حل‌وفصل گردد.

فصل هشتم: تأمین مالی و نظارت

- **منابع مالی**

منابع مالی INSREC از محل بودجه عمومی دولت، اعتبارات مصوب وزارتخانه مسئول، کمک‌های قانونی داخلی و بین‌المللی، کمک‌های خیریه، وقف، هدایای مردمی و سایر **منابع مالی مجاز** تأمین خواهد شد. دریافت هرگونه کمک مالی نباید استقلال مدیریتی و تخصصی INSREC را تحت تأثیر قرار دهد.

- **بودجه**

بودجه سالانه INSREC بر اساس تعداد واحدها، ظرفیت پذیرش، هزینه‌های درمان، آموزش، نگهداری، توسعه زیرساخت‌ها، پژوهش و برنامه‌های توانمندسازی، توسط **وزارتخانه مسئول** تنظیم و پس از تصویب، در اختیار مجتمع‌ها در سراسر کشور قرار خواهد گرفت.

- **نظام نظارت**

نظارت بر عملکرد INSREC از طریق **بازرسی‌های داخلی**، ارزیابی‌های دوره‌ای وزارتخانه مسئول، حسابرسی مالی، نظارت نهادهای **حقوق بشری** و سایر مراجع قانونی پیش‌بینی‌شده در این طرح انجام خواهد شد.

- **شفافیت مالی**

تمامی درآمدها، هزینه‌ها، قراردادها، کمک‌های مالی و خریدهای عمده باید مطابق قوانین مربوطه ثبت، مستندسازی و در سامانه‌های مالی **قابل نظارت** نگهداری شوند. اطلاعاتی که مشمول قوانین محرمانگی نباشند، باید به‌صورت عمومی منتشر شوند.

- **حسابرسی و گزارش‌دهی عمومی**

صورت‌های مالی INSREC باید به‌صورت دوره‌ای توسط حسابرسان مستقل مورد بررسی قرار گیرند. همچنین گزارش سالانه عملکرد مالی، اجرایی و اجتماعی، به‌جز اطلاعات محرمانه، باید در اختیار عموم، نهادهای نظارتی و وزارتخانه مسئول قرار گیرد.

- **ارزیابی عملکرد**

عملکرد هر مجتمع INSREC به‌صورت دوره‌ای بر اساس شاخص‌های تخصصی، کیفیت خدمات، میزان رضایت افراد تحت پوشش، رعایت استانداردهای حرفه‌ای، بهره‌وری منابع و موفقیت برنامه‌های توانمندسازی ارزیابی خواهد شد.

- **گزارش‌دهی علمی و داده‌محور**

مرکز ارزیابی، آمار و پژوهش INSREC موظف است با جمع‌آوری و تحلیل داده‌های عملکردی، گزارش‌های دوره‌ای علمی درباره میزان اثربخشی برنامه‌ها، چالش‌ها و پیشنهادهای اصلاحی، تهیه و به مدیریت کل مجموعه ، و از آن طریق، به وزارتخانه مسئول ارائه کند.

- **شاخص‌های موفقیت**

موفقیت هر یک از مراکز INSREC در سطح کشور بر اساس شاخص‌هایی مانند میزان **بازگشت پایدار** افراد به

جامعه، **کاهش احتمال** بازگشت به شرایط آسیب‌زا، **اشتغال یا ادامه تحصیل** افرادی که دوره ترمیم و توانمندسازی را طی کرده‌اند، بهبود سلامت جسمی و روانی، **رضایت افراد تحت پوشش** و خانواده‌های آنان، و همچنین میزان **اعتماد عمومی** به عملکرد این شبکه ملی سنجیده خواهد شد.

هر یک از مجتمع‌های INSREC در سراسر کشور باید در **وب‌سایت مستقل** خود بخشی را برای ثبت **شکایات، پیشنهادها و دیدگاه‌های عمومی** ایجاد کند. دفتر مدیریت هر مجتمع موظف است از هرگونه **سانسور یا حذف** دیدگاه‌های انتقادی که در چارچوب قوانین و مقررات مطرح شده‌اند، خودداری کرده و تمامی شکایات و پیشنهادها را برای بررسی به **واحد مسئول رسیدگی** به شکایات ارجاع دهد.

دفتر مدیریت و یا بخش مسئول هر مجتمع موظف است نتیجه بررسی هر شکایت یا پیشنهاد را در مهلت مقرر، همراه با دلایل پذیرش یا رد آن، به اطلاع شاکی برساند.

چنانچه معترض تشخیص دهد که شکایت یا درخواست وی به‌طور مؤثر رسیدگی نشده است، می‌تواند موضوع را از طریق **نهادهای حقوق بشری** مسئول، **وزارتخانه مربوطه** و یا در صورت لزوم از طریق **دادگاه صالح** پیگیری کند.

نتیجه‌گیری نهایی

ایران آینده، برای عبور از میراث سنگین دهه‌ها ناکارآمدی مدیریتی، بحران‌های اجتماعی و فرسایش سرمایه انسانی، تنها به بازسازی زیرساخت‌های اقتصادی و فیزیکی نیاز ندارد؛ بلکه پیش از هر چیز نیازمند بازسازی توان، هویت و فرصت‌های زندگی انسان‌هایی است که در اثر این شرایط، قربانی آسیب‌های عمیق اجتماعی، روانی و انسانی شده‌اند. جامعه‌ای که بخش بزرگی از شهروندان آن در چرخه‌هایی مانند اعتیاد، خشونت، فقر، بی‌خانمانی، بهره‌کشی، محرومیت آموزشی و آسیب‌های ناشی از سرکوب و بی‌عدالتی گرفتار شده‌اند، نمی‌تواند بدون یک برنامه جامع ترمیم اجتماعی به ثبات، توسعه و شکوفایی پایدار دست یابد.

طرح «**شبکه ملی واحدهای ترمیم و توانمندسازی آسیب‌دیدگان اجتماعی ایران—INSREC** » با هدف ایجاد چنین نظامی طراحی شده است؛ نظامی که نگاه آن به آسیب‌های اجتماعی نه تنها درمان یک مشکل موجود، بلکه شناسایی ریشه‌ها، **بازسازی شخصیت** و توانمندی فرد، حمایت از بازگشت به جامعه و جلوگیری از تکرار چرخه آسیب است.

ویژگی اساسی این طرح، نگاه یکپارچه و تخصصی آن است. در این مدل، هر گروه آسیب‌دیده بر اساس ویژگی‌ها، نیازها و شرایط خاص خود، در یک واحد تخصصی مستقل مورد حمایت قرار می‌گیرد؛ اما همه این واحدها در قالب یک **شبکه ملی هماهنگ،** علمی و استاندارد فعالیت می‌کنند. ترکیب خدمات پزشکی، روان‌شناختی، اجتماعی، آموزشی، حقوقی، فرهنگی و حرفه‌ای، امکان آن را فراهم می‌سازد که فرد آسیب‌دیده تنها دریافت‌کننده کمک نباشد، بلکه مسیر **بازسازی هویت،** استقلال و مشارکت دوباره در جامعه را طی کند.

INSREC همچنین نشان‌دهنده تغییر یک نگرش بنیادین در مدیریت اجتماعی است: **عبور از برخوردهای مقطعی، واکنشی و پراکنده با آسیب‌های اجتماعی، و حرکت به سوی یک سیاست ملی مبتنی بر پیشگیری، ترمیم، توانمندسازی و عدالت اجتماعی. در این دیدگاه، حمایت از آسیب‌دیدگان نه یک اقدام صرفن حمایتی، بلکه سرمایه‌گذاری برای آینده جامعه و بازسازی سرمایه انسانی** کشور است.

اجرای موفق این طرح می‌تواند یکی از پایه‌های مهم **بازسازی ایران دموکراتیک** باشد؛ زیرا **دموکراسی پایدار** تنها با ایجاد ساختارهای سیاسی جدید شکل نمی‌گیرد، بلکه نیازمند جامعه‌ای سالم، شهروندانی توانمند و نظامی است که هویت انسان را در

مرکز تصمیم‌گیری‌های خود قرار دهد. جامعه‌ای که در آن **قربانیان گذشته** فرصت بازسازی زندگی خود را پیدا کنند، می‌تواند اعتماد اجتماعی، **همبستگی ملی و امید به آینده** را بازآفرینی کند.

هدف نهایی INSREC ایجاد مجموعه‌هایی برای نگهداری دائمی افراد آسیب‌دیده نیست؛ بلکه ایجاد شرایطی است که در آینده، نیاز به چنین مراکزی به **تدریج کاهش** یابد. همان‌طور که پیش‌تر نیز اشاره شد، موفقیت واقعی این شبکه زمانی تحقق خواهد یافت که **عوامل تولید آسیب اجتماعی** کاهش یافته، فرصت‌های برابر **افزایش** یافته و هیچ انسانی به دلیل فقر، خشونت، محرومیت یا شرایط تاریخی از حق داشتن یک زندگی شایسته محروم نماند.

«**شبکه ملی واحدهای ترمیم و توانمندسازی آسیب‌دیدگان اجتماعی ایران—INSREC** » در نهایت، تنها یک پروژه عمرانی یا سازمانی نیست؛ بلکه بخشی از یک طرح بزرگ‌تر برای **بازسازی انسان، جامعه و آینده ایران** است. این طرح می‌تواند نمادی از تعهد یک ایران دموکراتیک به **التیام زخم‌های** گذشته، حمایت از **شهروندان آسیب‌دیده** و ساختن جامعه‌ای مبتنی بر انسانیت، عدالت و فرصت‌های برابر باشد.

سناریوی یک روز فعالیت در واحدهای مجتمع INSREC

از طلوع یک روز جدید تا آغاز دوباره زندگی

خورشید تازه از پشت افق بالا آمده است. در ورودی اصلی مجتمع ملی INSREC ، نخستین گروه کارکنان شیفت صبح وارد محوطه می‌شوند. ساختمان‌ها آرام‌آرام بیدار می‌شوند؛ اما اینجا آغاز یک روز کاری معمولی نیست. هر روز در INSREC آغاز صدها مسیر کوچک برای ترمیم، بازسازی و بازگشت انسان‌ها به زندگی است.

در مرکز کنترل ورودی، نیروهای تازه نفس **گارد جاویدان ـ هماهنگی و پشتیبانی** فعالیت روزانه خود را آغاز کرده‌اند. ورود و خروج‌ها طبق برنامه بررسی می‌شود، مسیرهای داخلی میان واحدها هماهنگ می‌گردد و امنیت محیطی برقرار است. در کنار آنان، نیروهای **پلیس ویژه حفاظت اجتماعی** که آموزش‌های تخصصی برای برخورد انسانی با افراد آسیب‌دیده دیده‌اند، در بخش‌های تعیین‌شده خارج از مجموعه حضور دارند تا آسیب دیدگان جمع آوری شده از سطح شهر که به بیماری اعتیاد دچار هستند را به اعضای گارد جاویدان شاخه هماهنگی و پشتیبانی تحویل دهند. این تیم توسط یک زن و یک مرد از یک سازمان حقوق بشری مجاز همراهی می شوند.

در این میان سر تیم پلیس ویژه حفاظت که تمام شب را در کوچه و خیابانهای شهر تلاش کرده و بسیار خسته به نظر می رسد، در برخورد با یک شخص معتاد که چرت می زند و به فرمان این مامور برای خروج از ماشین بی اعتنا است با صدایی بلند و تحکم آمیز می گوید: «**ده! خسته ام کردی، مگر کری، گفتم پیاده شو!**» ناگهان یکی از خانم های عضو سازمان **حقوق بشری** با قاطعیت، اما مودبانه به رئیس تیم هشدار می دهد:

«**جناب سروان من درک می کنم که شما و تیمتان به شدت خسته هستید، با این حال طبق بند... از پروتکل.... شما اجازه ندارید با این لحن با یک آسیب دیده صحبت کنید.**».

در جواب، سروان نیروی پلیس، هم از این خانم و هم از فرد بیمار عذرخواهی می کند. همه افراد حاضر در صحنه، نمونه‌ای عملی از **حاکمیت قانون، احترام به حقوق انسان و نظارت مدنی بر عملکرد نیروهای اجرایی را مشاهده می‌کنند**.

همزمان در ساختمان خدمات پزشکی، اعضای **گارد جاویدان ـ خدمات پزشکی**، پزشکان، پرستاران و نیروهای اورژانس داخلی شیفت صبح، تجهیزات خود را بررسی می‌کنند. امروز نیز مانند هر روز ممکن است فردی نیازمند مراقبت فوری باشد، کودکی تازه وارد شود یا یکی از ساکنان دوره درمان خود را با شرایط خاصی ادامه دهد.

در واحد تخصصی درمان و توانمندسازی افراد گرفتار اعتیاد، روز با جلسه کوتاه تیم درمان در مورد دستورکار شیفت صبح آغاز می‌شود. پزشکان، روان‌پزشکان، روان‌شناسان، مددکاران اجتماعی و متخصصان گروه‌درمانی، وضعیت افراد را بررسی می‌کنند. برخی از ساکنان در برنامه‌های درمان دارویی و پزشکی قرار دارند، برخی در جلسات روان‌درمانی فردی شرکت می‌کنند و گروهی دیگر در جلسات بازسازی روابط اجتماعی و مهارت‌های زندگی حضور می‌یابند.

در گوشه دیگری از مجتمع، در واحد زنان قربانی خشونت، روز با آرامش و امنیت آغاز می‌شود. زنانی که زمانی در معرض خشونت، تهدید یا بی‌پناهی قرار داشته‌اند، اکنون در محیطی امن، تحت حمایت روان‌شناسان، مددکاران و مشاوران حقوقی قرار دارند. یکی از آنان امروز جلسه‌ای با کارشناس حقوقی دارد تا مراحل بازسازی زندگی مستقل خود را بررسی کند. دیگری در کارگاه هنردرمانی شرکت کرده است؛ جایی که هنر نه فقط یک فعالیت فرهنگی، بلکه بخشی از فرآیند بازگشت اعتمادبه‌نفس است.

دو خانم دیگر که دو ماه پیش قربانی تجاوز گروهی شده بودند، در وضعیت روانی خوبی به‌سر می‌برند و تیم بازپروری روانی بخوبی توانسته اند اثرات مخرب این خشونت شوم را تا حدود زیادی ترمیم کنند. این دو امروز صبح از یک تراپی حرکات ورزشی در استخر بهره برده و با شادمانی به طرف ناهارخوری واحد خود برای صرف صبحانه می روند.

در واحد حمایت از قربانیان قاچاق انسان و بهره‌کشی اجباری، تیم تخصصی حقوق بشر و مددکاری اجتماعی جلسه‌ای برگزار کرده است. پرونده هر فرد با حفظ کامل حقوق انسانی بررسی می‌شود. هدف فقط خروج فرد از شرایط آسیب‌زا نیست؛ بلکه بازسازی هویت، امنیت روانی و فراهم کردن امکان زندگی مستقل در آینده است.

در بخش کودکان بی‌سرپرست و شیرخوارگان، روز با مراقبت‌های دقیق آغاز می‌شود. متخصصان رشد کودک، پرستاران و مربیان ویژه، وضعیت نوزادان را یکی پس از دیگری بررسی می‌کنند. در همین هنگام، صدای ورود یک خودروی امدادی دیگر شنیده می‌شود. نیروهای امدادی دو شیرخواره را که ساعتی پیش در شرایط دشوار در کنار یک ماشین پارک شده در خیابان پیدا شده‌اند، به مرکز تحویل می‌دهند. دو خانم از اعضای گارد جاویدان، شاخه خدمات بهداشتی در تیم پذیرش کودک، پس از انجام معاینات پزشکی اولیه، ثبت اطلاعات و تأمین نیازهای فوری، آنها را به بخش مراقبت‌های تخصصی منتقل می‌کنند؛ جایی که قرار است برای مدتی نامعلوم، جای خالی یک خانواده را با مراقبت انسانی و علمی پر کند تا مسیر آینده آنان مشخص شود.

در واحد کودکان کار و خیابانی، صبح با کلاس‌های آموزشی آغاز شده است. کودکانی که پیش‌تر فرصت منظم آموزش و رشد نداشته‌اند، اکنون در محیطی امن، مهارت‌های زندگی، حقوق فردی، ارتباط اجتماعی سالم و هوشمندانه با بزرگسالان، مسئولیت‌پذیری و آمادگی برای بازگشت به مدرسه را یاد می‌گیرند. مربیان تلاش می‌کنند کودکی از دست‌رفته را بازگردانند، نه اینکه فقط یک مشکل اجتماعی را مدیریت کنند. آنها در این جلسه به کودکان می آموزند که وظیفه آنها در محیط مدرسه چیست و نحوه برخوردشان با معلم ها و همکلاسی‌ها چگونه باید باشد.

در واحد ویژه زندانیان سیاسی آزادشده و قربانیان شکنجه، فضای کار متفاوت است. برخی افراد در جلسات روان‌درمانی فردی شرکت می‌کنند، برخی در گروه‌های حمایتی با افراد دارای تجربه مشابه حضور دارند. در این جمع حاضر، فرخ که مدت چهار سال را در زندان انفرادی و گاهی همراه با شکنجه و زیر بازجویی‌های همراه با خشونت شدید و غیرانسانی سپری کرده از تجربه تلخ خود و احساساتی که در آن وضعیت بدان دچار بوده صحبت می کند و مینا دختر شانزده ساله که در ابتدا مایل به صحبت نبود اجازه می خواهد که او هم داستان خود را تعریف کند. روان‌شناسان، در صدد یافتن نکاتی هستند که بر آن اساس پیامدهای جسمی و روانی سال‌های گذشته را تشخیص داده در پرونده وارد کنند تا در جلسه بعدی متخصصان به مشورت گذاشته شود و روش درمانی موثرتری تعیین گردد. این بخش بیش از هر چیز بر بازگرداندن احساس امنیت، اعتماد و ارتباط دوباره با جامعه تمرکز دارد.

در واحد کودکان خیابانی، دختربچه‌ای حدود نه ساله به نام **کبری** که تنها چند ساعت از پذیرش او در **INSREC** می‌گذرد، برای معاینات پزشکی به کلینیک تخصصی کودکان در همان واحد منتقل می‌شود. تیم پزشکان متخصص کودکان، متخصص زنان، روان‌شناس کودک و مددکار اجتماعی، پس از انجام معاینات و بررسی‌های لازم، به این نتیجه می‌رسند که او در گذشته بارها قربانی **تعرض جنسی** شده است. همچنین آثار یک عفونت قارچی شدید در ناحیه تناسلی او مشاهده می‌شود که درمان فوری را ضروری می‌سازد. در کنار آسیب‌های جسمی، روان‌شناس کودک نیز **رفتارهای هیجانی غیرمعمول**، از جمله خنده‌های بی‌دلیل و نامتناسب با موقعیت را به عنوان یکی از پیامدهای **آسیب‌های شدید روانی** ثبت می‌کند.

برای کبری، همان روز یک برنامه درمانی مشترک شامل مراقبت‌های پزشکی، روان‌درمانی تخصصی کودک، بازی‌درمانی، هنردرمانی و حمایت‌های اجتماعی تنظیم می‌شود. هم‌زمان، درمان عفونت قارچی نیز بدون **هیچ‌گونه تأخیر**، از همان ساعت نخست آغاز می‌شود تا علاوه بر کاهش درد و رنج جسمی او، از بروز عوارض بیشتر جلوگیری شود.

در**INSREC** ، پرونده کبری تنها فهرستی از آسیب‌های جسمی و روانی یک کودک نیست؛ بلکه نمادی از سرنوشت هزاران کودک کار و خیابان گرد دیگری است که بر اثر سال‌ها بی‌توجهی مزمن به آسیب‌های اجتماعی، فقر اقتصادی، محرومیت، سوءاستفاده و نبود حمایت مؤثر، تا مرز **فروپاشی جسمی، روانی و شخصیتی** پیش رفته‌اند. مأموریت **INSREC** تنها درمان زخم‌های امروز نیست، بلکه بازگرداندن آینده‌ای است که از این کودکان گرفته شده است.

در بخش‌های آموزشی مجتمع، یکی از مهم‌ترین لحظه‌های روز اتفاق می‌افتد. یکی از مددجویانی که پس از ماه‌ها درمان، مشاوره و توانمندسازی آماده بازگشت به جامعه شده است، امروز برای آغاز مرحله جدید زندگی خود آماده می‌شود. او در آزمون‌های استعدادسنجی و مشاوره شغلی، علاقه و توانایی خود را در زمینه ماشین‌آلات صنعتی نشان داده است. با هماهنگی واحد آموزش و اشتغال**INSREC** ، ثبت‌نام او در مدرسه تخصصی ماشین‌آلات در مرکز شهر انجام شده است. گروه متخصصان مسئول پرونده او یک جشن کوچک برای او ترتیب داده اند و به عنوان هدیه مقدار پولی را که از همه کارکنان این واحد جمع کرده اند به او تقدیم می کنند. این حرکت، اثر روانی عمیقی بر او می‌گذارد و احساس تعلق، اعتماد و ارزشمندی را که ماه‌ها برای بازسازی آن تلاش شده بود، بیش از پیش در وجودش تقویت می‌کند.

سرانجام کارکنانی که ماه‌ها همراه او بوده‌اند، در خروجی ساختمان با او خداحافظی می‌کنند. این خداحافظی، پایان یک رابطه حمایتی نیست؛ بلکه نشانه موفقیت است. لبخندها و تبریک‌های گرم کارکنان به او یادآوری می‌کند که هدف **INSREC** نگه داشتن افراد در داخل مرکز نیست، بلکه آماده کردن آنان برای ساختن دوباره زندگی خود در جامعه است. این فرد می داند که او تنها و بی پشتیبان در جامعه رها نشده و ارتباطش با **INSREC** برقرار خواهد ماند و هر زمان که به راهنمایی یا حمایت نیاز داشته باشد، این شبکه در کنار او خواهد بود. او دیگر تنها نیست.

در همان لحظه که او با لبخند از دروازه مجتمع خارج می‌شود، آمبولانس اورژانس اجتماعی از سمت دیگر وارد محوطه می‌شود. نیروهای امدادی، نوجوانی را که تنها ساعتی پیش از یک وضعیت بحرانی نجات یافته است، با آرامش به یکی از خانم های جوان گارد جاویدان—هماهنگی و پشتیبانی تحویل می‌دهند. یکی زندگی تازه‌ای را در جامعه آغاز می‌کند و دیگری نخستین گام را برای آغاز همان مسیر برمی‌دارد. چرخه ترمیم اجتماعی در **INSREC** هیچ‌گاه متوقف نمی‌شود.

در همین ساعت، در بخش ورزشی و فرهنگی مجتمع، گروهی از ساکنان در برنامه‌های ورزش درمانی شرکت کرده‌اند. برخی در سالن موسیقی‌درمانی، برخی در کارگاه‌های هنری و برخی در باغ‌های درمانی حضور دارند. متخصصان تراپی‌های مختلف، از موسیقی‌درمانی و هنردرمانی گرفته تا کاردرمانی، گروه‌درمانی و سایر روش‌های تخصصی، هر کدام بخشی از مسیر بازسازی فرد را همراهی می‌کنند. اعضای گروه که در روزهای اول از یکدیگر دوری می گزیدند و مایل به صحبت با یکدیگر نبودند، حالا صدای خنده ناشی از شوخی های دوستانه آنها در فضا طنین انداز است.

در ساختمان مدیریت، شورای تخصصی واحد جلسه روزانه خود را برگزار می‌کند. مدیر واحد، معاونان، پزشکان، روان‌شناسان، مددکاران، مسئولان آموزشی، کارشناسان حقوقی و نمایندگان بخش‌های حمایتی، وضعیت کلی مجموعه را بررسی می‌کنند. تصمیم‌ها نه بر اساس آمار خشک، بلکه بر اساس سرگذشت انسان‌هایی گرفته می‌شود که هر کدام داستانی متفاوت دارند. در دستور کار این جلسه، افزایش سهم فعالیت‌های ورزش‌درمانی و موسیقی‌درمانی در برنامه روزانه ساکنان مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بعدازظهر، خانواده‌هایی که برای بازسازی روابط خود تحت مشاوره قرار گرفته‌اند، در فضاهای مخصوص ملاقات، حضور پیدا می‌کنند. هدف بسیاری از این دیدارها تنها بازگشت فرد به خانواده نیست، بلکه ساختن روابطی سالم‌تر و آگاهانه‌تر است.

با نزدیک شدن به پایان شیفت اول، فعالیت‌های رسمی روز کاهش نمی‌یابد زیرا زندگی در **INSREC** با ورود شیفت دوم آهنگی دیگر می گیرد. یک خانم جوان از اعضای گارد جاویدان، شاخه خدمات بهداشتی از یک آقای جوان از اعضای شیفت صبح همین شاخه از گارد لیست کارهایی که انجام شده و باید انجام شود را تحویل می گیرد. بر همین اساس تیم‌های امنیتی آماده ادامه خدمت می‌شوند و کارکنان شیفت صبح بخش‌های اقامتی واحدها را ترک می کنند.

چراغ ساختمان‌های مختلف مجتمع همچنان روشن است: در یک ساختمان، کودکی برای نخستین بار احساس امنیت را تجربه می‌کند؛ در ساختمانی دیگر، فردی پس از سال‌ها آسیب، امید به آینده را دوباره پیدا کرده است؛ در بخشی دیگر، تیمی از متخصصان برای بازگرداندن یک انسان به زندگی تلاش می‌کنند.

این یک روز معمولی در **INSREC** است؛ روزی که در آن درمان، حمایت، آموزش، حفاظت و امید در کنار هم جریان دارند.

زیرا فلسفه وجودی **INSREC** ساختن یک محیط بسته برای افراد آسیب‌دیده نیست؛ بلکه ایجاد پلی است میان گذشته‌ای دشوار و آینده‌ای که در آن هر انسان بتواند دوباره جایگاه شایسته خود را در جامعه پیدا کند.

تحقیق و پژوهش: فرامرز تابش

کد مقاله در آرشیو پژوهشکده اندیشه آنلاین آلمان:

Archive Code: AOG-2026-FA | Encoded Title String: aföi lgd ,hpnihd jvldl , j,hklknshcd Hsdf ndnähk hüjlhud hdvhk

https://www.andishe2.online/%D9%BE%D8%B1%D9%88%DA%98%D9%87-%D8%B4%D8%A8%DA%A9%D9%87-%D9%85%D9%84%DB%8C-%D9%88%D8%A7%D8%AD%D8%AF%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%AA%D8%B1%D9%85%DB%8C%D9%85-%D9%88-%D8%AA%D9%88%D8%A7%D9%86%D9%85%D9%86%D8%AF%D8%B3%D8%A7%D8%B2%DB%8C-%D8%A7%D8%B3%DB%8C%D8%A8%E2%80%8C%D8%AF%DB%8C%D8%AF%DA%AF%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D8%AC%D8%AA%D9%85%D8%A7%D8%B9%DB%8C-%D8%A7%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86

گالری تصاویر

Research Institute
Andishe Online Germany AOG
Research Institute
Andishe Online Germany
AOG
AOG – Research
English
Persian-Farsi
German
French
Spanish
Arabic
www.andishe.online
Research Institute